

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Ekonomické aspekty oddlužení fyzických osob
Economic Aspects of Debt Relief of Individuals

Student: Bc. Kateřina Heiblová
Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Dagmar Bařinová, Ph.D.

Ostrava 2016

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Kateřina Heiblová**
Studijní program: N6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202T049 Účetnictví a daně
Téma: Ekonomické aspekty oddlužení fyzických osob
Economic Aspects of Debt Relief of Individuals
Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Příčiny zadlužení a splnění podmínek pro oddlužení
 3. Formy oddlužení fyzických osob
 4. Vyhodnocení forem oddlužení na konkrétních příkladech
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

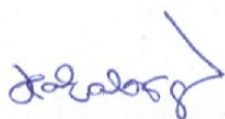
HÁSOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. 1482 s. ISBN 978-80-7400-555-8.
KOLEKTIV AUTORŮ. *Abeceda mzdové účetní 2015*. 25. vyd. Olomouc: ANAG, 2015. 624 s. ISBN 978-80-7263-922-9.
KOLEKTIV AUTORŮ. *Insolvenční praxe v České republice*. Praha: C. H. Beck, 2013. 144 s. ISBN 978-80-7400-497-1.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. Dagmar Bařinová, Ph.D.**

Datum zadání: 20.11.2015

Datum odevzdání: 22.04.2016

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou diplomovou vypracovala samostatně. Přílohy č. 1 a 2, dané mi k dispozici, jsem samostatně doplnila.

V Ostravě 22. dubna 2016

Bc. Kateřina Heiblová

Obsah

1. Úvod	5
2. Příčiny zadlužení a splnění podmínek pro oddlužení.....	7
2.1 Zdroje financí - úvěry, půjčky, lichva	7
2.2 Stupňování zadluženosti	10
2.3 Přístup k řešení dluhové problematiky v ČR.....	12
2.4 Vývoj zadlužení občanů v ČR	13
2.5 Přístup věřitelů k dlužníkům.....	14
2.6 Vývoj oddlužení občanů v ČR.....	15
2.7 Podmínky pro povolení oddlužení.....	16
2.8 Výhody a nevýhody oddlužení	19
2.9 Registry dlužníků.....	20
3. Formy oddlužení fyzických osob	22
3.1 Zahájení oddlužení	23
3.1.1 Insolvenční rejstřík	26
3.1.2 Důvody pro zamítnutí návrhu na oddlužení	27
3.2 Povolení a schválení oddlužení	29
3.3 Formy způsobu oddlužení	29
3.3.1 Oddlužení plněním splátkového kalendáře	30
3.3.2 Nezabavitelné minimum	30
3.3.3 Oddlužení zpeněžením majetkové podstaty	32
3.4 Specifikace zpeněžení majetkové podstaty	33
3.4.1 Zpeněžení majetku veřejnou dražbou	34
3.4.2 Zpeněžení majetku prodejem movitého majetku	35
3.4.3 Zpeněžení majetku prodejem mimo dražbu	35
3.4.4 Výtěžek ze zpeněženého majetku	36
3.5 Určení výše pohledávek.....	37
3.6 Druhy věřitelských pohledávek	37
3.6.1 Zajištěný věřitel.....	38
3.6.2 Nezajištěný věřitel.....	40
3.7 Věřitelské orgány.....	41
3.8 Oddlužení manželů	42

3.9	Úmrtí dlužníka	43
3.10	Splnění oddlužení - osvobození od plnění oddlužení	43
3.11	Insolvenční správce	44
4.	Vyhodnocení forem oddlužení na konkrétních příkladech.....	47
4.1	Případové studie konkrétního zpeněžení majetkové podstaty	47
4.1.1	Pohledávky nezajištěného věřitele	47
4.1.2	Pohledávky zajištěného i nezajištěného věřitele současně.....	49
4.1.3	Majetek dlužníka nedosáhne na 30 % hodnoty pohledávek věřitelů	50
4.2	Konkrétní srážky ze mzdy v návaznosti na oddlužení splátkovým kalendářem	52
4.3	Statistické údaje o oddlužení v ČR.....	56
4.3.1	Statistika podaných žádostí	56
4.3.2	Statistika poměru dle způsobu oddlužení	57
4.3.3	Statistika schválených oddlužení podle krajských měst	58
4.3.4	Statistika věkového průměru občanů v oddlužení.....	59
4.3.5	Průměrná výše dluhů a úspěšnosti úhrad	60
4.4	Ekonomický dopad na dlužníky	62
4.5	SWOT analýza oddlužení fyzických osob.....	66
5.	Závěr	68
	Seznam použité literatury.....	70
	Seznam zkratk	72
	Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1. Úvod

V České republice od roku 1989 docházelo ke změnám nejen vládním, ale postupně k uvolnění trhu práce, soukromého podnikání a současně i finančních příležitostí. Pozadu nezůstal ani bankovní sektor, který prošel dynamickým vývojem v nárůstu počtu bank, kampeliček, různých fondů, což mělo za následek samozřejmě konkurenci a zároveň se rozšířila nabídka bankovních služeb a produktů v oblasti úvěrových možností. V důsledku konkurence s úvěrovými produkty se výrazně uvolnila dostupnost těchto produktů i pro nebankovní subjekty a získávání finančních prostředků se stávaly přístupnější a jednodušší. V podnikání i v soukromém životě je důležité umět nakládat s těmito dostupnými příležitostmi finančních produktů.

Cílem práce je charakteristika, náležitosti průběhu insolvenčního řízení, zhodnocení aspektů fyzických osob – občanů, kteří se rozhodli zvolit způsob vyřešení finančních problémů oddlužením a to splátkovým kalendářem nebo peněžením majetkové podstaty. Vzorek dlužníků zpracovaných pro diplomovou práci byl vybrán především z období roku 2008 a 2009, kdy byl zaveden nový insolvenční zákon s povolením oddlužení i pro občany České republiky, protože celý proces oddlužení je dokončen a je možné dál pracovat s výsledky. Takto získané výsledky zkoumaného insolvenčního prostředí jsou dále zpracovány se zaměřením na ekonomický dopad dlužníků, jejich průměrná výše dluhů, rozložení věkové struktury dlužníků, finanční odměny insolvenčním správčům dlužníků, procentní úspěšnost úhrady dluhů věřitelům.

Jak probíhá reálné insolvenční řízení je aplikováno na konkrétních případech v praktické části diplomové práce. Z výsledků analýzy poměrového určení je uvedena průměrná výše dluhů občanů, kteří splnili podmínky pro povolení oddlužení, dále průměrnou výši úhrad insolvenčním správčům a jejich náklady spojení s řízením. Podrobně bylo zpracováno 106 návrhů usnesení se schváleným oddlužením zpeněžení majetkové podstaty a 106 podaných návrhů se schváleným oddlužením splátkovým kalendářem. Pro srovnání úspěšnosti oddlužení, byl vzorek diferenciován pouze na ukončená insolvenční řízení. Praktická část diplomové práce aplikuje skutečné případy insolvenčního řízení, získaných z veřejně dostupných informací insolvenčního rejstříku, vedených u Krajského soudu v Ostravě.

Primárně se vycházelo zejména ze samotného textu insolvenčního zákona, odborných publikací a komentářů vydaných k insolvenčnímu zákonu.

V diplomové práci jsou použité metody srovnávacích analýz jednotlivých případů v regionální oblasti Moravskoslezského kraje. Druhou použitou metodou byl veřejný dotazník, se zaměřením na finanční aspekty dlužníků. Třetí metodou v této práci byla použita SWOT analýza, která uzavírá celý proces insolvenčního řízení občanů.

2. Příčiny zadlužení a splnění podmínek pro oddlužení

Snadno se půjčuje, těžce se splácí. Stačí pak přijít o práci nebo nevydělávat tolik co dříve, onemocnět, rozvést se a už se roztočí dluhová spirála, ze které dost často není úniku. Dluh se označuje jako závazek, který je někdo někomu povinen vyrovnat. Jedná se o předmět vztah mezi věřitelem a dlužníkem, který zahrnuje oprávnění věřitele a povinnost dlužníka, aby dluh vyrovnal.

Dlužná částka se obvykle prokazuje písemným potvrzením dlužníka věřiteli (směnkou, dluhopisem) a bývá doprovázen splátkovým kalendářem, který stanoví, jak se bude splácet. Jedná se o peněžní platbu, která vzniká na základě právního titulu: půjčkou, úvěrem, nákupem s odloženou platbou atd. Dlužník tak získává finanční prostředky, které splatí až později, většinou však za půjčené prostředky platí navíc úrok. Je-li dlužník v prodlení s opožděnou platbou, mění se pohledávka na nárok.

Využívání úvěrových zdrojů domácnostmi je přirozené a vhodné zejména při řešení dlouhodobých „investic“, např. pořízení domu či bytu nebo automobilu pokud je nezbytný pro dopravu do zaměstnání apod. Vždy je ale třeba zvážit individuální možnosti splácení úvěru každé rodiny.

2.1 Zdroje financí - úvěry, půjčky, lichva

Rozdíly mezi úvěrem a půjčkou jsou minimální, záleží především na dvou faktorech:

- na výši požadované částky,
- a čím je ručeno za půjčené peníze.

Půjčka je zapůjčení věcí nebo peněz na základě smlouvy, kde věřitel přenechává dlužníkovi finanční prostředky nebo hmotnou věc a dlužník se zavazuje vrátit po uplynutí dohodnuté doby věci stejného druhu.

Úvěr je poskytnutí výhradně finančních prostředků a dlužník se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit úroky. Úvěry mohou či nemusí být zajištěné. Jejich zajištění však zvyšuje bance jistotu, že v případě problémů ze strany klienta dostane své peníze zpět a nese s sebou zpravidla nižší úrok. Banka si může nechat prověřit bonitu klienta či stanovit úvěrům limity. U některých úvěrů tak dlužník ručí zastavením svého (většinou

nemovitého) majetku bance, jindy například směnkou či uzavřeným životním pojištěním s případným plněním ve prospěch banky.¹

Druhy úvěrů občanům se určují podle formy poskytnutí a splácení:

- **Obecné úvěry** – poskytnuté na zboží.
- **Peněžní úvěry** - skutečné poskytnutí peněz, i když nejčastěji v bezhotovostní podobě (kontokorentní úvěr, provozní úvěr, investiční úvěr, eskontní úvěr, hypotéční úvěr, spotřebitelský úvěr).
- **Spotřebitelský úvěr** - poskytuje spotřebitelům zvláštní ochranu, např. ten kdo nabízí spotřebitelský úvěr má povinnost uvádět v reklamách tyto informace (RPSN, výpůjční úrokovou sazbu, celkovou výši úvěru, výši jednotlivých splátek, dobu trvání spotřebitelského úvěru, v případě spotřebitelského úvěru ve formě odložené platby za konkrétní zboží nebo službu jejich cenu a výši případné zálohy a informaci o povinnosti uzavřít smlouvu o doplňkové službě související s úvěrem).

Úrok je peněžitá odměna za půjčení peněz, s projevem časové preference. Úrok je tedy cena, kterou dlužník nabízí věřiteli za zapůjčení prostředků na nějaký dohodnutý časový interval.

Úrok lze zjistit u poskytovatelů úvěrů ukazatelem „roční procentní sazba nákladů“ (dále jen RPSN), kterou od 1. ledna 2002 jsou poskytovatelé spotřebitelských úvěrů povinni uvádět u svých nabídek. RPSN představuje úhrn všech poplatků a dalších nákladů, které musí dlužník dle uzavřené úvěrové smlouvy věřiteli zaplatit. RPSN je vyjádřena procentním podílem z dlužné částky za období jednoho roku (dle zákona je vždy uváděna na roční bázi) a není totožná s ukazatelem „roční úrokové míry“.

Při výpočtu RPSN se zohlední platba jistiny, úroků a platby některých dalších nákladů, které stanoví zákon o spotřebitelském úvěru. Mezi tyto platby jsou zahrnuty např.:

- poplatky vážící se k uzavření smlouvy (např. administrativní poplatky),
- poplatky za posouzení žádosti o úvěr,
- poplatky za přijetí platby spotřebitelského úvěru,
- poplatky za převod peněžních prostředků a poplatky za vedení účtu, pokud jsou nepřiměřeně vysoké a spotřebitel nemá možnost volby způsobu placení,

¹ Rozvod. Úvěr, ze dne 3. března 2012 [online]. Petr Leitner [8. 2. 2015]. Dostupné z: <http://rozvod.webnode.cz/news/uver/>

- platby za pojištění nebo záruku, pokud se bude jednat o pojištění nebo záruku, která má věřiteli zajistit splacení úvěru v případě smrti spotřebitele, jeho invalidity, pracovní neschopnosti nebo nezaměstnanosti,
- odkupní cena předmětu leasingu a další.

Pokud spotřebitel porovnává výhodnost jednotlivých nabídek spotřebitelských úvěrů, je možné využít ukazatel RPSN pouze tehdy, když se jedná o naprosto shodné typy spotřebitelských úvěrů (stejná výše úvěru, stejná frekvence splátek, stejné období splácení).²

Důvodů, proč se domácnosti zadlužují, je více. Silný vliv má reklama, která konzumenty přímo i nepřímo ovlivňuje při rozhodování k nákupu přímo v obchodech. Dalším faktorem je snadný a rychlý přístup ke spotřebním úvěrům. Pokud občan např. ztratil zaměstnání a nemá finanční prostředky na udržení nastaveného standartu, je většinou volbou půjčka u nebankovních společností. Vysoká konkurence bankovních i nebankovních institucí způsobuje, že podmínky k získání půjčky splňuje téměř každý. Většinou u nebankovních společností stačí jen platný doklad totožnosti a doklad o příjmu ze zaměstnání.

U bankovních institucí jsou vyžadovány tři výplatní pásky dokladující výši příjmu žadatele, banky poskytující půjčku ověřují telefonicky, zda klient skutečně pracuje na udaném místě a dále požadují účtenky za platbu nájmu a dalších nákladů spojených s bydlením, např. výpisy z banky, účty za telefon, apod.

Tab. 2.1 Srovnání poskytnutí úvěrů

Srovnání finančních produktů		
Popis	Bankovní sektor	Nebankovní sektor
Úročení	nižší	vyšší
Doba posouzení žádosti	někdy i týden	okamžitě
Požadavky na zajištění	ano	ne
Prověřování bonity	ano	pouze u vyšších úvěrů
Nutnost pravidelných příjmů	ano	ne
Vedlejší poplatky	ano	ne

Zdroj: volný, vlastní zpracování

² sMoneybox – blog. *RPSN nejmenší číslo na plakátu s největší hodnotou pro spotřebitele* ze dne 2. 1. 2014 [online]. Posted by barbora [8. 2. 2015]. Dostupné z: <http://blogcz.smoneybox.com/2014/01/02/rpsn-nejmen%C5%A1i-%C4%8Dislo-na-plakatu-s-nejv%C4%9Bt%C5%A1i-hodnotou-pro-spot%C5%99ebitele>

Na trhu působí i poskytovatelé peněžních nebankovních půjček, kteří ani potvrzení o příjmu nevyžadují. Úroky u takové půjčky jsou ale daleko vyšší než u bank a také riziko, že dlužník nebude splácet, je vysoké. Tyto společnosti dokonce i tolerují záznam ve veřejných registrech dlužníků na internetových stránkách, do kterých je vložil nějaký věřitel proto, že neplatí řádně a včas.

Nezvykle jednoduché je vyřízení **mikro-půjčky**, která činí **do 4 999,- Kč**. Běžně je půjčka vysvětlována jako pomoc před výplatou, sjednává se prostřednictvím SMS nebo on-line na webových stránkách, bez doložení příjmu, bez registrace. Zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, stanovil spotřebitelské nebankovní půjčku, od 5 000 Kč do 1 880 000 Kč. Proto u půjčky nebo finanční službě do 4.999,- Kč si může poskytovatel stanovit svá vlastní pravidla.

Lichva spočívá ve využití oslabení druhé smluvní strany a k vnucení nevýhodných podmínek ujednaného závazku. Lichvou je tedy situace, kdy někdo zneužije:

- tísně,
- nezkušenosti,
- rozumové slabosti,
- rozrušení,
- lehkomyšlnosti druhé strany.

Lichva je stíhána jak v trestní, tak v občanskoprávní rovině. Trestní právo považuje lichvu za vysoce společensky škodlivé právní jednání, které zneužívá rozumové slabosti nezkušenosti apod. Proto jej trestá odnětím svobody, § 218, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. V občanskoprávních vztazích je výklad v § 1796, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník s účinností od roku 2014, ve znění pozdějších předpisů.

2.2 Stupňování zadluženosti

Pohledávku - dluh je třeba začít řešit ihned, jak se o ní dlužník dozví. Předejde se tak zbytečnému navyšování pohledávky, jakož i dalších kroků, které věřitel podnikne, pokud je přesvědčen o pasivitě, protože na jeho výzvy nikdo nereagoval. Také by se nemělo

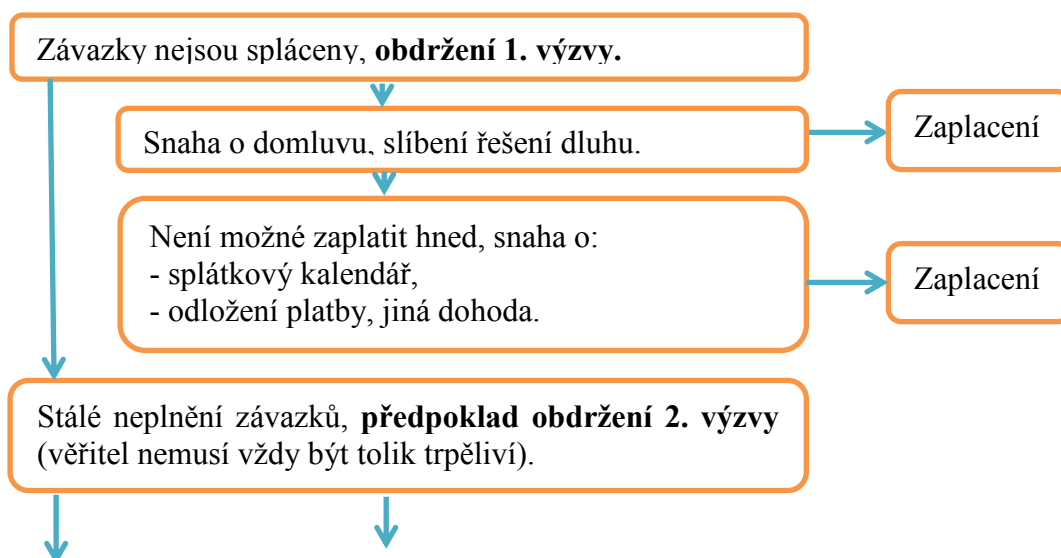
zapomínat, že díky úročení je pohledávka každý den vyšší a čím později bude pohledávka řešena, tím bude řešení komplikovanější a dražší.

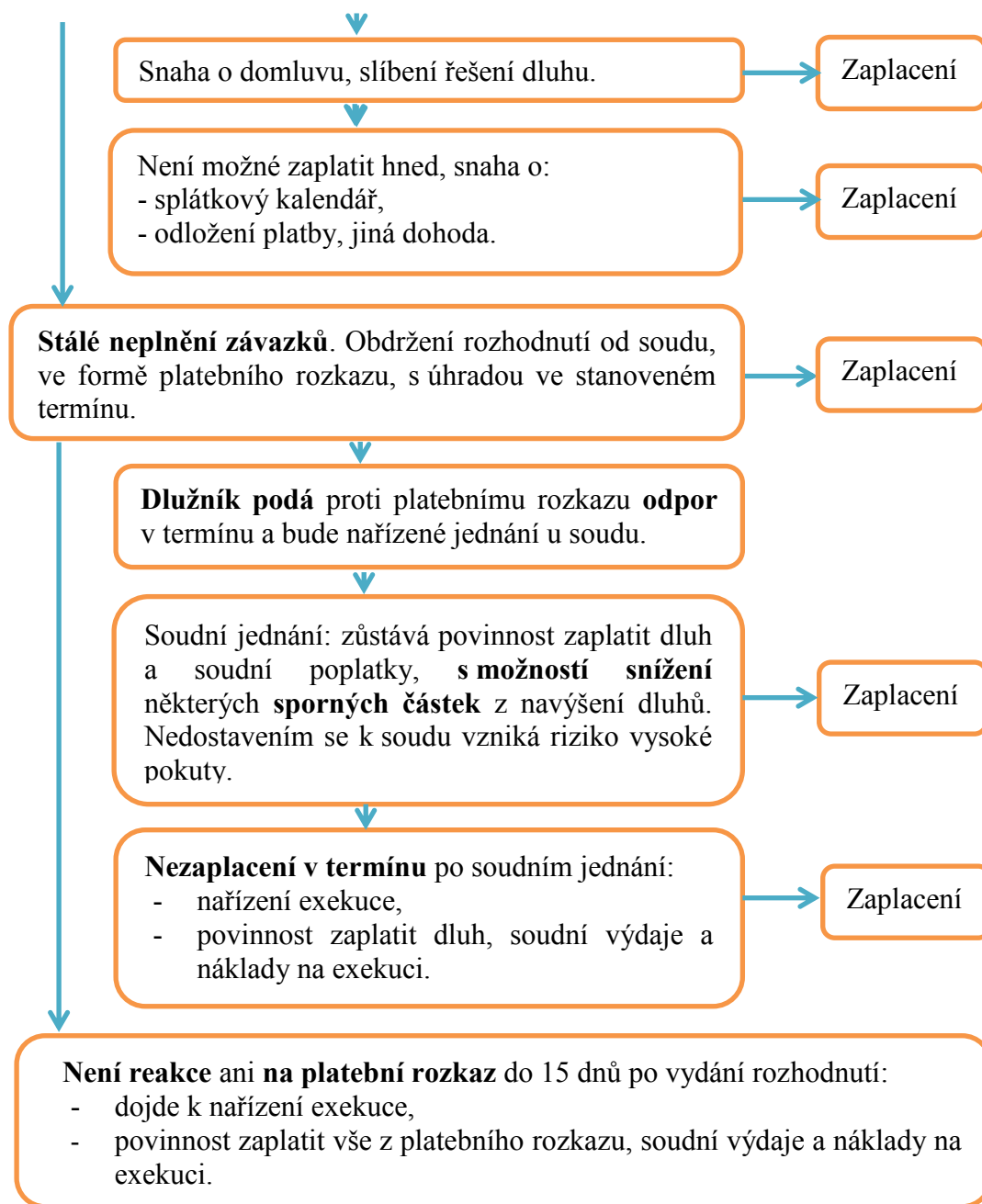
Problémy s dluhy se tedy bez aktivity nikdy nevyřeší. Při jejich řešení mohou spolupracovat věřitelé tím, že umožní plnění ve splátkách, nicméně hlavní odpovědnost za vyřešení situace leží na dlužníkovi. Pouhé konstatování, že nemám peníze, věřitelům nestačí. Je třeba tedy hledat možnosti finanční úspory ve způsobu života, jakož i obstarání dalších příjmů např. hledáním další nebo lépe placené práce. Pokud ani tyto opatření nepostačují, je třeba zpeněžit část současného majetku. Není čeho litovat, protože v exekuci by majetek byl pravděpodobně prodán za daleko nižší cenu a ztrácí možnost volby, kterého majetku se daný dlužník chce nebo nechce zbavit.

Jaké jsou rizika pasivního přístupu dlužníka:

- Navýšení pohledávky o nemalé náklady soudního a exekučního vymáhání,
- Stálé navyšování o úroky z prodlení.
- Nepříjemnostem spojeným s exekucí nemovitého i movitého majetku, obstarání příjmů apod.
- Zjišťování informací o majetku a dalších aktivitách, případně zaměstnání v místě bydliště, jakož i jiných míst, kde se dotyčný zdržuje či vyskytuje.
- Trestního stíhání v případě, že by bylo podezření pro spáchání nějakého trestného činu (poškozování věřitele, zvýhodňování věřitele, předlužení, podvod apod.).

Graf 2.2 – Stupňování zadluženosti

Zdroj: Dluhová problematika – informační brožura, vlastní zpracování

2.3 Přístup k řešení dluhové problematiky v ČR

Dluhové poradenství v oblasti finančních dluhů je v současné době poskytováno spíše nahodile, bez jasně stanovené metodiky jako součást základního sociálního poradenství. Existují poradny, které působí jak komerčně, tak i nekomerčně. Nekomerční dluhové poradny poskytují služby bez nároku na úhradu, s cílem pomoci a nikoliv prohlubovat finanční tíseň. Přehled dobrovolných poraden sleduje Asociace občanských poraden.

System pomoci lze rozdělit do následujících oblastí:

1) Preventivní působení – cílem této aktivity je upozorňovat širokou veřejnost na možná rizika a dopady plynoucí z čerpání různých typů půjček. Nejčastější formou prevence jsou přednášky na školách.

2) Zvyšování orientace ve finanční problematice – této oblasti je věnována zvýšená pozornost zejména proto, že má výrazně preventivní charakter a zároveň podporuje samostatnost a zodpovědnost občanů při rozhodování o půjčce. Vhodnou formou v této oblasti jsou veřejné přednášky srozumitelné široké veřejnosti.

3) Aktivní podpora dlužníků a věřitelů – cílem této aktivity je zpřístupnit informace o finanční a dluhové problematice, seznámit občany s příčinami a důsledky dluhových situací. Samozřejmostí je i pomoc konzultační, při hledání a výběru řešení, které umožní co nejlépe zvládnout následky neschopnosti splácet dluhy.

2.4 Vývoj zadlužení občanů v ČR

Pokud se podíváme do historie zadlužení českých domácností před rokem 1990, podle statistik České národní banky, domácnosti měly celkové přijaté úvěry ve výši 31,75 miliardy korun, přičemž drtivá většina z této sumy tvořily státem organizované novomanželské půjčky, případně jiné státem organizované půjčky na individuální bytovou výstavbu. Pojem spotřebitelský úvěr prakticky neexistoval a hotovostní půjčky byly naprostou výjimkou.

Vývoj zadluženosti byl držen poměrně vysokou inflací a tedy i vysokými úrokovými sazbami. Reálné mzdy rostly úměrně, ale obyvatelstvo nemělo zájem si půjčovat finanční prostředky a zadlužovat se. O novém jevu zadluženosti českých domácností se začíná významněji hovořit až překročením milénia.³

V roce 1999 úrokové sazby poklesly pod svůj patnáctiletý průměr a setrvaly se snižovaly až do současných dnů. Domácnosti reagovaly na pokles a ustálení úrokových sazeb zvýšenou poptávkou po nových úvěrech a to ve všech segmentech úvěrového trhu.

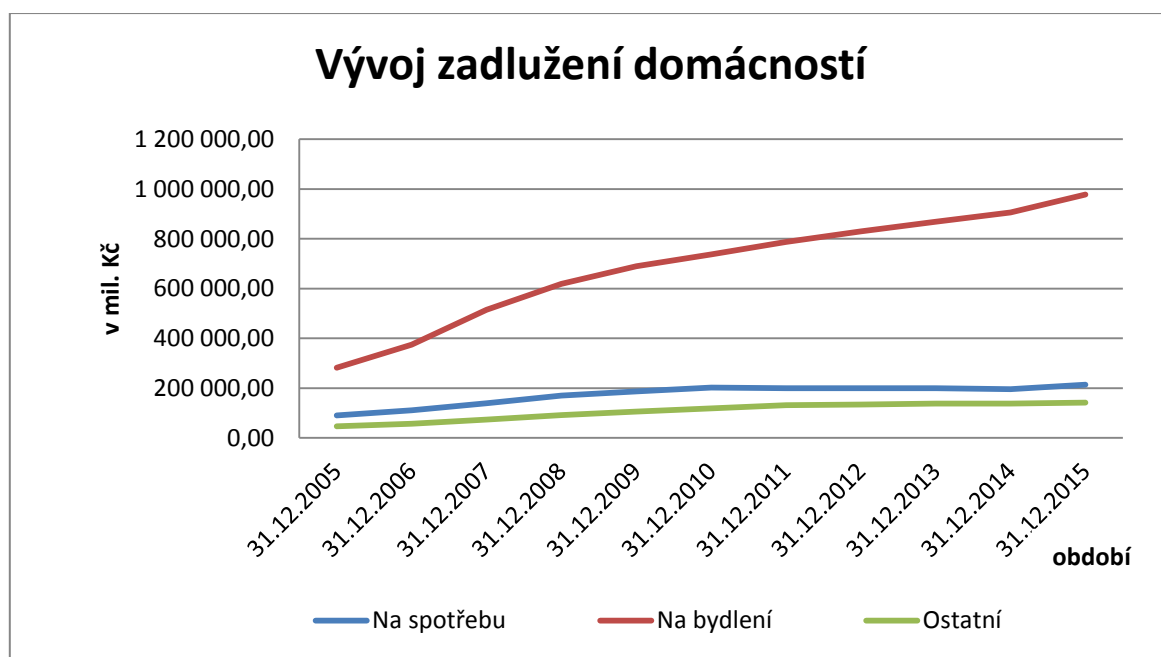
Finanční sektor toho z objektivních důvodů využil a reagoval kromě toho i rozšířením a zkvalitněním nabídky služeb. Závislost poptávaného objemu úvěrů domácnostmi lze popsat

³ ČTK a The Associated Press (AP): *Vývoj zadlužení domácností v České republice – dlužíme přes bilion, většinu na bydlení ze dne 29 března 2013* [online]. Patrik Nacher [29. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.bankovnipoplatky.com/vyvoj-zadluzeni-domacnosti-v-ceske-republice--dluzime-pres-bilion-vetsinu-na-bydleni-17037.html>

křivkou vyjádřenou exponenciální funkcí ⁴, viz. Graf 2.3, vývoj poptávky domácností po úvěrech v ČR.

Důsledky nárůstu zadlužení se projevují zčásti i ve stále klesajícím krytí úvěrů domácnostem nejlikvidnějším majetkem, kterým jsou vklady u bank. Tento jev je možné zároveň přičíst na vrub klesajících úroků. Přesto platí, že úvěry domácnostem rostou již od úvěrového zlomu rychleji než vklady domácností. Pozitivním efektem rostoucího zadlužení domácností je nepochybně rostoucí bytová výstavba, která s ním prokazatelně souvisí.

Graf 2.3 – Vývoj poptávky domácností po úvěrech v ČR

Zdroj: ČNB⁵, vlastní zpracování

2.5 Přístup věřitelů k dlužníkům

Věřitelé se můžou domáhat uspokojení své pohledávky v řízení o výkon rozhodnutí, v exekčním či v insolvenčním řízení. Výběr vhodného způsobu však není snadný a zásadně záleží na konkrétních okolnostech případu.

- **Řízení o výkon rozhodnutí** – je řešen zákonem č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. Řízení o výkon rozhodnutí je upraveno v šesté části občanského

⁵ Česká národní banka. ČNB: *Databáze časových řad ARAD, výběr dat ze dne 28 března 2015* [online]. ČNB [28. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.PARAMETRY_SESTAVY?p_sestuid=1539&p_strid=AAD&p_lang=CS

soudního řádu a může je využít věřitel proti dlužníkovi v případě, že má vůči dlužníkovi vykonatelný nárok na peněžitě nebo nepeněžitě plnění. Oprávněný se může u soudu písemným návrhem domáhat výkonu rozhodnutí, který je vykonatelný nebo výkonu jiného exekučního titulu, kterým je například notářský nebo exekutorský zápis s doložkou vykonatelnosti, vykonatelný rozhodčí nález nebo jiný exekuční titul stanovený zákonem.

- **Exekuce** – dle zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti, ve znění pozdějších předpisů. Exekuci lze stejně jako soudní výkon rozhodnutí uplatnit v případě, že má věřitel za dlužníkem vykonatelnou nesplněnou pohledávku na peněžitě nebo nepeněžitě plnění. Navrhovatel si volí osobu exekutora.

- **Insolvenční řízení** - dle zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů. Insolvenčním řízením lze **vymáhat pouze peněžitě pohledávky**, které ale nemusejí být vykonatelné. Po zahájení insolvenčního řízení lze přihlásit i pohledávky, které by nebyly splatné. Věřitel může vůči dlužníkovi podat k soudu návrh na zahájení insolvenčního řízení nebo může přihlásit svoji pohledávku již do zahájeného insolvenčního řízení u soudu podáním přihlášky.⁶

2.6 Vývoj oddlužení občanů v ČR

S velkou pravděpodobností se každý člověk dostal do situace, která vyžadovala operativní řešení a nějakou finanční pomoc. Každá finanční pomoc však přináší pouze jednorázové řešení a je nutno i sebemenší závazek jednoho dne splatit.

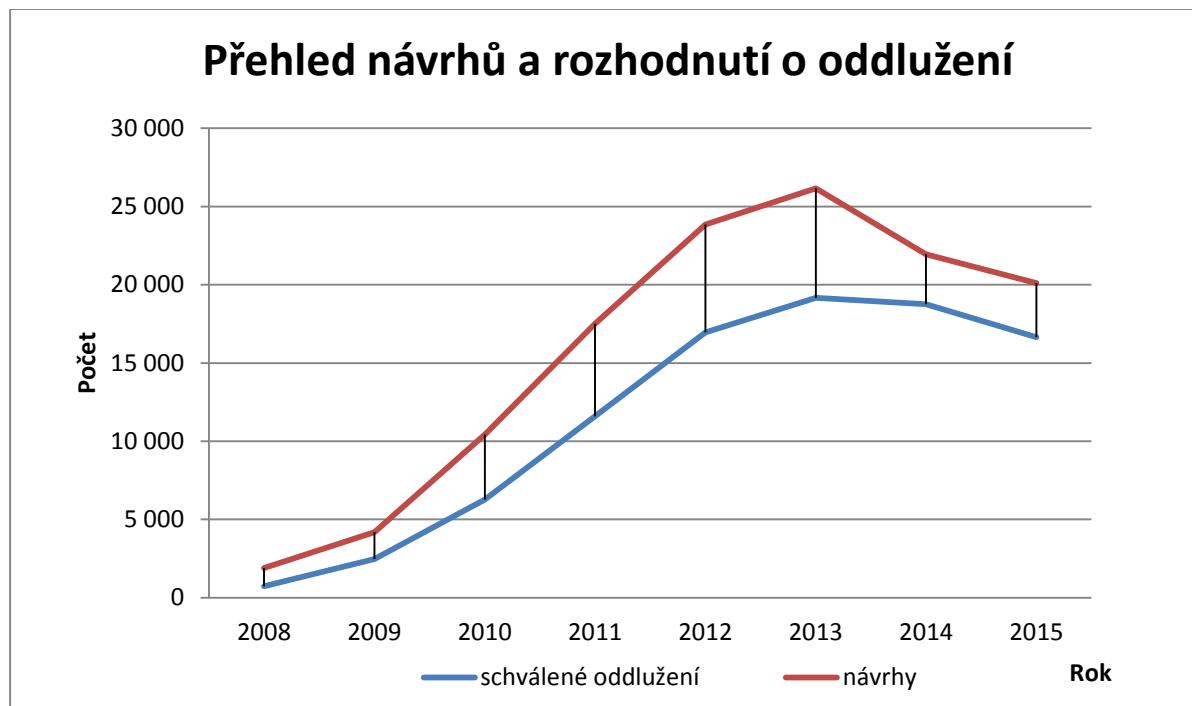
Osobní bankrot je oddlužení. Oddlužení je řešením pro ty dlužníky, kteří se do úpadku dostali jak v důsledku své podnikatelské činnosti, tak běžnou činností, zejména provozem domácnosti.

Ze statistik vyplývá, že počty osobních bankrotů se liší kraj od kraje. V lednu 2008 jich bylo nejvíce vyhlášeno v Ústeckém kraji (170 případů), který se na jejich celkovém počtu podílel 13 %. Nejnižší počet osobních bankrotů byl za leden 2008 zaznamenán v Pardubickém kraji (19 případů). Zajímavým ukazatelem v této souvislosti je takzvaný „vládní

⁶ Právní rádce: *K vymáhání pohledávek výkonem rozhodnutí, exekucí nebo v insolvenčním řízení ze dne 25. 3. 2009* [online]. Economia, a.s [29. 10. 2014]. Dostupné z: <http://pravniciradce.ihned.cz/c1-36435440-k-vymahani-pohledavek-vykonem-rozhodnuti-exekuci-nebo-v-insolvencnim-rizeni>

dluh“. Ze statistik, které zpracovává Evropská unie, vyplývá, že Česká republika má v rámci 27 členného spolku sedmé nejnižší vládní zadlužení v poměru na hrubý domácí produkt.⁷

Graf 2.6 – Přehled počtu oddlužení občanů

Zdroj: příloha č. 1, vlastní zpracování

2.7 Podmínky pro povolení oddlužení

Dne 1. ledna 2008 nabyl účinnosti zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (dále IZ) a nahradil tak dosavadní zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání. Avšak pro úpadková řízení zahájená před tímto datem platí nadále zákon o konkursu a vyrovnání.

Cílem insolvenčního zákona je zejména:

- zajištění větší transparentnosti a předvídatelnosti úpadkového řízení,
- posílení postavení věřitelů,
- motivace dlužníka ke snaze řešit svůj úpadek včas,
- možnost sanace dlužníka tam, kde je to vhodné,
- celkové zrychlení a zefektivnění úpadkového řízení.

⁷ Svaz průmyslu a dopravy České republiky: *Počet osobních bankrotů se v Česku zvyšuje ze dne 6. února 2012* [online]. –pda- [8. 2. 2015]. Dostupné z: <http://www.socialnidialog.cz/zpravodajstvi/ostatni/1186-poet-osobnich-bankrot-se-v-tuzemsku-rychle-zvyuje>

Novela Insolvenčního zákona, která vstoupila v platnost v roce 2014, přinesla v oblasti osobních bankrotů řadu novinek.

Zásadní změnou je nový pohled na podmínky platné pro povolení oddlužení. Zatímco dříve byla základním předpokladem pro povolení oddlužení skutečnost, že dlužník nesmí být podnikatelem. Nyní podmínkou povolení oddlužení je, aby dlužník neměl dluhy z podnikání. Zvažuje se však doba vzniku dluhu, výše a četnost dluhu a doba, kdy dlužník s podnikáním skončil. Současně IZ v § 389 specifikuje výjimky, kdy určité dluhy oddlužení nebrání.

IZ stanoví, že **dluhy z podnikání nejsou na překážku** řešení dlužníkovy úpadku nebo hrozícího úpadku oddlužením je možné, jestliže:⁸

- s tím souhlasí věřitel, nebo
- jde o pohledávku zajištěného věřitele, nebo
- jde o pohledávku věřitele, která zůstala neuspokojena po zrušení konkursu na majetek dlužníka pro splnění rozvrhového usnesení nebo na základě zjištění insolvenčního soudu, že je majetek dlužníka pro uspokojení věřitelů zcela nepostačující.

„Novela insolvenčního zákona účinná od 1. 1. 2014 se tomuto trendu ještě více přibližuje, poněvadž jednak u fyzických osob stanoví, že podmínkou není, aby fyzická osoba nebyla podnikatelem postačí, nemá-li tato osoba dluhy z podnikání – a nově vymezuje i podmínky, při jejichž splnění dlužníkovi – fyzické osobě nebrání žádat o povolení oddlužení ani existence dluhu z podnikání.“ (HÁSOVÁ, Jiřina a kol. s. 5).

Další novinkou v oblasti oddlužení je institut společného oddlužení manželů. Manželé, z nichž každý samostatně je osobou oprávněnou podat návrh na povolení oddlužení, mohou nově tento návrh podat společně. Manželé jsou pak po dobu trvání insolvenčního řízení v postavení nerozlučných společníků a považují se za jednoho dlužníka. Návrh na povolení oddlužení musí obsahovat výslovný souhlas manželů s tím, aby veškerý majetek byl pro účely schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty považován za majetek ve společném jmění manželů.

⁸ Insolvenční zákon: *Oddlužení* [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR [29. 10. 2014]. Dostupné z: <http://insolvenzni-zakon.justice.cz/obecne-informace/oddluzeni.html>

Insolvenční zákon se vztahuje na řešení úpadku a hrozícího úpadku dlužníka v rámci soudního řízení, a to některým ze stanovených způsobů tak, aby došlo k uspořádání majetkových vztahů. Toto soudní řízení se nazývá insolvenční řízení a zákon výslovně stanoví zásady, na nichž dané řízení spočívá. Patří mezi ně zejména spravedlnost, rychlost, hospodárnost, způsob vedení řízení tak, aby bylo dosaženo co nejvyššího uspokojení věřitelů, ochrana práv věřitele nabytých v dobré víře a zároveň povinnost věřitelů zdržet se jednání směřujícího k uspokojení svých pohledávek mimo insolvenční řízení.⁹

Podmínky pro oddlužení:

- součet závazků musí přesahovat velikost majetku ve vlastním jmění,
- závazky musí být u více jak jednoho věřitele,
- nesmí mít závazky z podnikatelské činnosti (pokud provozuje),
- musí být občanem ČR starší 18 let (možno i státní příslušníci v rámci EU s trvalým nebo dlouhodobým přechodným pobytem),
- musí mít čistým trestní rejstřík,
- žadatel musí mít pravidelný příjem - mzdu, důchod, rentu, apod.

Každou žádost o povolení oddlužení (návrh na osobní bankrot) však soud posuzuje individuálně a proto nelze jednoznačně tvrdit, že žádost o oddlužení fyzické osoby bude schválena. Je to skutečně na konkrétním posouzení příslušného krajského soudu.

Žádný soud nebo zákon nikde nedefinuje, jakou částku může mít fyzická osoba při oddlužení dluhů z podnikání, a proto je nutné si uvědomit, že při každém oddlužení fyzické osoby s dluhy z podnikání existuje riziko neschválení takové žádosti.

Po schválení oddlužení splátkovým kalendářem musí dlužník uhradit **po dobu 5 let minimálně 30 % všech přihlášených dluhů**. Pokud jsou podmínky splněny, soud může na základě podaného návrhu na osvobození dlužníka od povinnosti splatit neuspokojené pohledávky osvobodit. Bez tohoto návrhu však soud nemůže o osvobození rozhodnout.

Nesplacené dluhy tím sice nezanikají, avšak jsou nevymahatelné, stanou se tzv. naturálními obligacemi. Usnesení soudu, jež dlužníka od splácení dluhů osvobozuje, je pro dlužníka životně důležité, protože je to jeho obrana proti pokračování exekucí

⁹ Insolvenční zákon: *Oddlužení* [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR [29. 10. 2014]. Dostupné z: <http://insolvenzni-zakon.justice.cz/obecne-informace/oddluzeni.html>

2.8 Výhody a nevýhody oddlužení

Oddlužení má řadu výhod i nevýhod, za nejdůležitější lze však považovat skutečnost, že IZ dle ustanovení § 414 a následujících, po splnění podmínek oddlužení umožňuje dlužníka osvobodit se od zbytku závazků. Je to (kromě promlčení) jediná cesta, jak se dle našeho právního řádu zbavit dluhů.

Nesmíme však zapomenout, že soud oddlužení nemusí schválit, pokud se prokáže, že zadlužení bylo úmyslné a jde tedy o nepoctivý záměr.

Výhody oddlužení

Na základě schválení oddlužení se dotýčný již nemusí obávat věřitelů, exekutorů a vymahačů:

- Dlužníkovi je v případě pravidelných příjmů z pracovní smlouvy garantována částka, která dlužníkovi každý měsíc zůstane.
- Po splacení minimálně 30 % svých dluhů, může mu být zbývajících část dluhů prominuta.
- Zbaví se veškerých svých dluhů, o kterých třeba ani netuší, že vůbec existují.
- Vše probíhá oficiálně stanoveným zákonem postupem prostřednictvím soudu, pod jeho dozorem a kontrolou.
- Zastavení exekučních řízení a vymáhání.
- Zastavení navyšování závazků o úroky, smluvních pokut apod.

Nevýhody oddlužení

- Dohled soudu nad dlužníkem, kontrola procesu oddlužení.
- Povinnost dlužníka plnit usnesení soudu a povinnost dlužníka sdělovat soudu jakoukoli změnu o své finanční situaci.
- Pokud má dlužník dostatek majetku, vznikne tlak věřitelů na úhradu dluhů jeho prodejem.
- Pokud dlužník využívá systému z příjmů sociálních dávek, splátkový kalendář mu není umožněn. Nejčastější řešení, pokud dlužník nemá pravidelný příjem, je v kombinaci s finančními dary rodinných příslušníků.

- Pokud by se dlužník, který byl oddlužen, dostal do pěti let po osvobození opět do finančních potíží, nemůže o oddlužení znovu žádat. Oddlužení je schváleno většinou jen jednou v životě dlužníka, existují však výjimky, jako např. změna zdravotního stavu dlužníka s následkem nemožnosti dalšího splácení.
- Zveřejněním návrhu na povolení oddlužení v insolvenčním rejstříku o sobě dlužník na internetu zveřejní řadu osobních údajů.

2.9 Registry dlužníků

Registr dlužníků je databáze evidující zejména osoby a organizace, které jsou pozadu ve splácení svých závazků, též úvěrový registr. Některé registry dlužníků evidují všechny závazky, ať už je dlužník po splatnosti se svými závazky, či nikoli. Smyslem registrů dlužníků je pomoci bankám a dalším subjektům při zjišťování spolehlivosti svých potenciálních dlužníků.

Obecným principem činnosti registrů dlužníků je shromažďování informací od věřitelů a jejich zpřístupňování dalším věřitelům. Většinou je využívání informací z registru dlužníků podmíněno tím, že uživatel informací do registru sám přispívá. Tento způsob zpracování osobních údajů je natolik charakteristický, že z textu registrace lze činnost registru dlužníků poměrně jednoznačně identifikovat, neboť musí uvádět další příjemce osobních údajů.

Subjekt, který má právo zpracovávat osobní údaje "správce osobních údajů" ve smyslu zákona o ochraně osobních údajů č. 101/2000 Sb., v platném znění, je odlišný od subjektu, který registr fakticky provozuje, přičemž těchto subjektů může být i několik.

Registry zřízené zákonem o bankách č. 21/1992 Sb., v § 38a nebo na jeho základě a to bez nutnosti registrace u Úřadu na ochranu osobních údajů:

- **Centrální registr úvěrů**, který spravuje ČNB - jedná se o systém, který soustřeďuje informace o jednotlivých klientech a jejich pohledávkách od všech bank a poboček zahraničních bank působících v České republice a z těchto informací vytváří databázi.
- **Czech Banking Credit Bureau, a.s.**, prostřednictvím této společnosti si banky vzájemně vyměňují informace vypovídající o bonitě a důvěryhodnosti jejich klientů a platebních schopnostech klientů, žádný registr neprovozuje a tudíž žádná data nezpracovává.

V České republice jsou Úřadem na ochranu osobních údajů evidovány bankovní a nebankovní registry dlužníků:

- **Czech Non-Banking Credit Bureau, z.s.p.o.**, též označován jako nebankovní registr klientských informací. Účelem je zajištění a zprostředkování vzájemného informování věřitelských subjektů (leasingových a úvěrových společností) o údajích vypovídajících o bonitě, důvěryhodnosti a platební morálce jejich klientů - fyzických a právnických osob.
- **SOLUS, zájmové sdružení právnických osob** (Sdružení na Ochranu Leasingu a Úvěrů Spotřebitelům), jehož cílem je v rámci tzv. odpovědného úvěrování přispívat k prevenci předlužování klientů, k prevenci růstu počtu dlužníků v prodlení, ke zvyšování vymahatelnosti stávajících dluhů po splatnosti a rovněž ke snižování potenciální finanční ztráty věřitelů.

Velmi nestandardní je případ Centrálního registru dlužníků, společnost **CERD ČR s.r.o.** Registr klientských informací a registry dlužníků spravuje nadnárodní společnost registrovaná v USA. V obchodním rejstříku nejsou uvedeny žádné účetní závěrky od založení. Ke zvláštnímu zjištění patří, že ve své registraci (č. 00034802) uvádí, že nebudou jiní příjemci než PČR, BIS, SOUDY, OSZ, KSZ, čímž popírá princip registru dlužníků, kterým je zpřístupnění těchto informací dalším subjektům - zpřístupňování jakýmkoli soukromým subjektům by v případě Centrálního registru dlužníků bylo v rozporu s registrací a **tedy nezákonné**.¹⁰

Smysl registrů je samozřejmě podnikatelský, jsou provozovány nikoliv pro jako sociální nebo společenská služba, ale jako standardní podnikatelský subjekt. (KISLINGEROVÁ, Eva, Tomáš RICHTER a Luboš SMRČKA a kol., 2013).

¹⁰ Úřad pro ochranu osobních údajů: *Veřejný registr pro zpracování osobních údajů ze dne 29. 10. 2014* [online]. Úřad pro ochranu osobních údajů [29. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.uoou.cz/verejny-registr-zpracovani-osobnich-udaju.asp>

3. Formy oddlužení fyzických osob

Oddlužení má svá přesná pravidla daná zákony a vyhláškami. Vzhledem k jejich složitosti, občasným změnám a stále se vyvíjející judikaturou, existuje několik forem oddlužení. Insolvenční zákon zahrnuje řešení oddlužení jak právnických a fyzických osob – podnikatelů, tak oddlužení fyzických osob – občanů.

Rozlišují se dvě základní formy úpadku: platební neschopnost a předlužení, další forma úpadku je hrozící úpadek.

- **O platební neschopnost** se jedná v situaci, kdy dlužník má více věřitelů (nejméně dva), má peněžité závazky více jak 30 dnů po lhůtě splatnosti a není schopen tyto závazky plnit.
- **O předlužení** se jedná tehdy, má-li dlužník, který je právnickou osobou nebo fyzickou osobou – podnikatelem, více věřitelů a zároveň souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku. Rozhodný je poměr veškerých dlužnickových závazků (včetně těch nesplatných) a jeho majetku.
- **Hrozícím úpadkem** se rozumí situace, kdy lze se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků. Podat návrh na zahájení insolvenčního řízení je oprávněn podat pouze dlužník.

Způsoby řešení úpadku

*„Konkurs pochází z latinského „consursus“, což znamená sběh, sbíhání, shlukován.“
Březinová (2009, s. 154).*

Prostřednictvím insolvenčního soudu je řešen úpadek nebo hrozícího úpadek dlužníka:

- **Konkursem** - je způsob řešení úpadku spočívající v tom, že jsou zjištěné pohledávky věřitelů zásadně poměrně uspokojeny z výnosu zpeněžení majetkové podstaty s tím, že neuspokojené pohledávky nebo jejich části nezanikají. Smysl a cíl konkurzu je dosažení zásadně poměrného uspokojení zjištěných pohledávek věřitelů, tedy pohledávek řádně přihlášených a pravomocně nepopřených, § 244, IZ. Konkurz nemá za smysl sanovat dlužníka.

Prohlášením konkursu přechází na insolvenčního správce oprávnění nakládat s jeho majetkem a majetkovými právy, které náležely dlužníkovi, zároveň nastupuje na místo dlužníka ve spojitosti s jeho činností, pokud podniká.

- **Reorganizací** - je způsob řešení dlužníkovy úpadku, při kterém dlužník může nadále vyvíjet podnikatelskou činnost, avšak pouze v mezích tzv. reorganizačního nenaplní plánu, který sleduje především ozdravení provozu dlužníkovy podniku a uspořádání vzájemných vztahů mezi dlužníkem a jeho věřiteli, § 316 IZ. Pokud dlužník nenaplní podmínky sledovaného cíle reorganizace, může insolvenční soud rozhodnout jedním úkonem o přeměně na konkurs.
- **Oddlužením** - je způsob řešení úpadku, který ve zvýšené míře zohledňuje sociální aspekty před hledisky ekonomickými. Je řešením především pro ty dlužníky, kteří se do úpadku nedostali v důsledku své podnikatelské činnosti, ale činnosti běžné, zejména provozu domácnosti. Ovšem ani podnikání není zcela na překážku, § 389 IZ. Nemůže-li dlužník naplnit sledovaný cíl oddlužení, musí insolvenční soud schválené oddlužení zrušit a současně rozhodnout o způsobu řešení dlužníkovy úpadku konkursem.
- **Zvláštní způsoby**, jedná se o řešení úpadku bank, spořitelních a úvěrních družstev, § 367 IZ.

3.1 Zahájení oddlužení

Celý proces oddlužení se zahajuje podáním písemného návrhu na povolení oddlužení, návrh se připojuje k zahájení insolvenčního řízení a k jeho podání je oprávněn pouze dlužník. Pokud již bylo insolvenční řízení zahájeno na návrh některého z věřitelů, pak může dlužník návrh na povolení oddlužení podat do 30 dnů od okamžiku, kdy mu byl doručen insolvenčním soudem návrh některého z věřitelů na zahájení insolvenčního řízení. Výše uvedené návrhy se zasílají insolvenčnímu soudu, kterým je krajský soud.

Zahájení insolvenčního řízení (osobního bankrotu)

Insolvenční řízení se zahajuje dnem, kdy insolvenční návrh je doručen věcně příslušnému soudu. Účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení přitom nastávají okamžikem zveřejnění vyhlášky, kterou se oznamuje zahájení insolvenčního řízení v

insolvenčním rejstříku. Většinou do 2 hodin v pracovní době poté, kdy věcně příslušnému soudu insolvenční návrh byl doručen. Se zahájením insolvenčního řízení jsou spojeny účinky uvedené v § 97 - 111 IZ a trvají do jeho pravomocného skončení. Např. není možné uplatnit žalobu na pohledávky, přerušují se výkony exekucí, neuplatňují se srážky z platu nebo mzdy a jiné. K tomu, aby nastaly účinky insolvenčního řízení, postačí dlužníku pouze podat návrh na povolení oddlužení, aniž by musel obsahovat všechny podstatné náležitosti a aniž by měl sám dlužník v úmyslu dosáhnout povolení oddlužení.

Náležitosti insolvenčního návrhu zkoumá insolvenční soud až v průběhu již zahájeného řízení, v některých případech může přezkum trvat i půl roku, z důvodu přetíženosti soudů. Pokud je pak zjištěn určitý nedostatek, zpravidla následuje výzva adresovaná dlužníku k opravě či doplnění podaného návrhu a to do 7 dnů. Doba trvání účinků řízení se pak prodlužuje o lhůty určené k opravě či doplnění.

Ministerstvo spravedlnosti České republiky vydalo na základě zákonného zmocnění **předepsaný formulář** – návrh na povolení oddlužení (příloha č. 2), který v sobě již zahrnuje i insolvenční návrh, je však nutné v předepsaném formuláři návrhu na povolení oddlužení přesně vyznačit kolonku, aby bylo zřejmé, že se jedná současně i o insolvenční návrh, jinak by byl návrh insolvenčním soudem odmítnut.

Pokud soud návrh jednou zamítne, je možné návrh podat znovu. Agentury zpracovávající návrhy slibující vyplnění návrhu a 100 % úspěšnost, nejsou však ze zákona oprávněny tuto činnost vykonávat, nesmí zastupovat a jednat před soudem a navíc nepomohou s dalšími situacemi, které v průběhu řízení před soudem mohou nastat. S tímto pomůže pouze a jen advokát.

K podání návrhu musí dlužník **splnit několik povinností**. Seznam pohledávek a majetku, dále je třeba doložit příjmy za poslední 3 roky a také očekávané příjmy dle § 391 IZ. Je-li dlužník v manželském svazku, je nutné uvést příjmy manželky dle § 392 IZ. Vypracovaný **návrh na oddlužení podává dlužník fakultativně s návrhem na povolení oddlužení**. Oba dokumenty musí splňovat všechny zákonem stanovené náležitosti a požadavky § 391 IZ, pak spolu s úředním ověřením se podávají návrhy na příslušný krajský soud, dle trvalé adresy dlužníka.

V okamžiku, kdy soud oddlužení povolí, dlužník obdrží rozhodnutí o schválení oddlužení a soud určí insolvenčního správce.

Insolvenční správce jedná svým jménem na účet dlužníka, pokud na něho přešlo oprávnění nakládat s majetkovou podstatou. (HÁSOVÁ, Jiřina a kol., 2014).

Náležitosti insolvenčního návrhu musí obsahovat:

- označení, kterému soudu je návrh určen, přičemž se podává u věcně příslušného soudu,
- označení dlužníka a osob oprávněných za něho jednat, přičemž tyto osoby budou označeny jménem, příjmením a bydlištěm, u právnické osoby iniciály společnosti,
- uvedení skutečností, které charakterizují úpadek dlužníka nebo jeho hrozící úpadek,
- označení důkazů, na které se dlužník nebo navrhovatel dovolává,
- návrh, aby insolvenční soud rozhodl o tom, že se zjišťuje úpadek dlužníka,
- uvedení data a podpisu oprávněné osoby, návrh musí být opatřen úředně ověřeným podpisem.

K návrhu na povolení oddlužení musí dlužník připojit:

- seznam svého majetku,
 - movitého majetku, např. vozidlo, vybavení domácnosti, elektronika, nábytek, cennosti, peníze na bankovních účtech, spoření, důchodové pojištění, cenné papíry, atd.,
 - nemovitého majetku je např. dům, byt, pozemek, zahrada – doložení výpisem z katastru nemovitostí a znaleckým posudkem, který určuje cenu nemovitosti (ne starší 3 let). Bez znaleckého posudku nelze oddlužení provést.
- seznam svých pohledávek, s uvedením svých dlužníků,
- seznam svých závazků, popřípadě prohlášení o změnách a splatnost jednotlivých dluhů,
 - upomínky a dopisy od vymáhacích agentur, právníků, advokátů,
 - směnky,
 - veškeré dokumenty, které potvrzují výši dluhů,
 - úvěrové smlouvy a smlouvy o půjčkách,
 - usnesení o nařízení exekuce, veškeré dokumenty od soudu,
- údaje o příjmech dlužníka za poslední 3 roky,
- údaje, které vytváří předpoklad o tom, jaký budete mít příjem po dobu dalších 5 let,
 - pracovní smlouva ze zaměstnání,

- doklady o příjmech z důchodu,
- návrh způsobu oddlužení,
- písemný souhlas nezajištěného věřitele, s tím, že hodnota plnění, kterou věřitel obdrží, může být nižší než 30 % jeho pohledávky s uvedením nejnižší hodnoty plnění,
- podpis dlužníkova manžela na návrhu na povolení oddlužení se nevyžaduje.

Povinnosti dlužníka

- Vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost a v případě, že je nezaměstnaný, o získání příjmu usilovat.
- Nesmí rovněž odmítat splnitelnou možnost si příjem obstarat.
- Hodnoty získané dědictvím a darem zpeněžit a jejich výtěžek, stejně jako jiné své mimořádné příjmy, použít k mimořádným splátkám nad rámec splátkového kalendáře.
- Bez zbytečného odkladu oznámit insolvenčnímu správci každou změnu svého bydliště nebo sídla a zaměstnání.
- Vždy za posledních 6 měsíců předložit insolvenčnímu správci přehled svých příjmů.
- Nezatajovat žádný ze svých příjmů a na žádost insolvenčního soudu, insolvenčního správce nebo věřitelského výboru předložit k nahlédnutí svá daňová přiznání za období trvání plánu oddlužení.
- Neposkytovat nikomu z věřitelů žádné zvláštní výhody, nepřijímat na sebe nové závazky, které by nemohl v době jejich splatnosti splnit.

3.1.1 Insolvenční rejstřík

je elektronickým informačním systémem veřejné správy. Jeho základní úlohou je zajistit maximální míru publicity o insolvenčních řízeních a umožnit sledování jejich průběhu. Prostřednictvím insolvenčního rejstříku jsou zveřejňovány veškeré informace týkající se insolvenčních správců, dokumenty z insolvenčních spisů i zákonem stanovené informace týkající se dlužníků. Insolvenční rejstřík je veřejně přístupný. Zápis, znepřístupnění některých osobních údajů, dokumenty podléhající utajení a znepřístupnění údajů do insolvenčního rejstříku řeší § 419 – 425 IZ.

Insolvenční rejstřík zajišťuje:

- transparentnost (všechna řízení jsou zveřejňována),
- veřejnou kontrolu a publicitu (možnost sledovat průběh insolvenčního řízení),
- doručování (v některých případech se prostřednictvím insolvenčního rejstříku i doručuje).

Seznam dlužníků je průběžně aktualizován, k vyškrtnutí dlužníka ze seznamu dojde po uplynutí 5 let od pravomocného skončení insolvenčního řízení.

3.1.2 Důvody pro zamítnutí návrhu na oddlužení

Může však nastat i situace, že insolvenční soud návrh na povolení oddlužení zamítnout. Pokud ve smyslu ustanovení § 128 IZ návrh neobsahuje všechny náležitosti, je nesrozumitelný nebo neurčitý a dále v případě, že nebude na výzvu soudu doplněn o zákonem požadované přílohy, příp. nebudou-li tyto přílohy doplněny o stanovené náležitosti, insolvenční soud takový návrh odmítne.

„O neurčitý insolvenční návrh jde tehdy, nejsou-li požadované náležitosti podání nebo některé z nich vyjádřeny přesně a jednoznačně z hlediska jejich obsahu, tedy např. že účastníci budou identifikováni jen jménem nebo nebude uvedeno jejich bydliště apod.“ (HÁSOVÁ, Jiřina a kol., s. 382).

Soudce může mít pochybnosti o návrhu, obecně lze považovat za základní důvody pro zamítnutí návrhu oddlužení následující:

- nepoctivý záměr dlužníka,
- hodnota plnění věřitelům bude nižší než 30 % (pokud s tím věřitelé nesouhlasí),
- o návrhu na povolení oddlužení bylo již dříve rozhodnuto,
- lehkomyšlný, nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností insolvenčního řízení.

Další skutečností, které vedou k **zamítnutí návrhu** a k následnému zastavení řízení je též nesplnění zákonem stanovených předpokladů pro vydání rozhodnutí o úpadku v § 143 IZ.

K **zastavení insolvenčního řízení** může dojít také tehdy, neuhradí-li navrhovatel ve stanovené lhůtě zálohu na náklady insolvenčního řízení, stanovenou mu soudem v souladu s ustanovením § 108 IZ, která může být až do výše 50 000 Kč. Ve smyslu ustanovení § 129

IZ totiž může dlužník vzít svůj návrh na oddlužení zpět kdykoli od zahájení řízení až do vydání rozhodnutí o úpadku nebo do právní moci jiného rozhodnutí o insolvenčním návrhu. Tato úprava nabízí jednoduchou cestu, jak korigovat trvání účinků spojených se zahájením insolvenčního řízení, aniž by došlo k rozhodnutí o jeho úpadku.

K zastavení řízení dochází i bez toho aniž by bylo rozhodnuto o úpadku dlužníka, tedy aniž by z podaného návrhu pro dlužníka plynuly nějaké závažnější následky. Po celou dobu jej však „chrání“, tedy ve smyslu ustanovení § 109 odst. 1 písm. c) IZ, účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení a to až do nabytí právní moci předmětného rozhodnutí insolvenčního soudu, jímž se řízení končí.

Současná úprava se však v rukou **nepoctivého dlužníka** může stát zbraní proti jeho věřitelům a proti běžným způsobům vymáhání jejich pohledávek. Zákon dává dlužníku široký prostor pro manipulaci s daným řízením, přičemž právě samotní věřitelé nemají prakticky žádnou možnost se jednání dlužníka přičícímu se dobrým mravům bránit.

Příklady nepoctivého dlužníka:

- neuhrazení zálohy na náklady insolvenčního správce v termínu stanoveným soudem,
- insolvenční návrh neobsahuje všechny náležitosti nebo který je nesrozumitelný anebo neurčitý, např. dlužník neuvede žádné konkrétní údaje o datech splatnosti závazků, z nichž by soud mohl zjistit (ověřit), zda dlužník má peněžité závazky po dobu 30 dnů po lhůtě splatnosti.

Zásadní roli tedy hraje možnost dlužníka **podat nový insolvenční návrh** prakticky ihned poté, co dojde k pravomocnému zastavení řízení, opakovaně tak může zneužívat účinky spojené s jeho zahájením, a tím oddalovat uspokojení věřitele výkonem rozhodnutí či exekucí. Takové jednání dlužníka je umožněno neexistencí ustanovení insolvenčního zákona, které by mohlo omezit počet návrhů, jež může dlužník podat v řadě za sebou, nebo je možností i stanovit minimální lhůtu mezi jednotlivými podáními.

Je zajímavostí, že je stanovena lhůta pouze ve vztahu k věřitelskému insolvenčnímu návrhu a pouze pro případ jeho zpětvzetí, kdy věřitel je oprávněn návrh pro tutéž pohledávku znovu podat až po šesti měsících ode dne jeho zpětvzetí, přičemž totéž platí pro osobu, která pohledávku od věřitele nabyla.

3.2 Povolení a schválení oddlužení

Rozdíl mezi povolením a schválením oddlužení je ten, že u povolení ještě není s konečnou platností rozhodnuto, jestli k realizaci skutečně dojde. O povolení či nepovolení rozhoduje insolvenční soud. Věřitelé mohou svojí vůli účinně projevit právě až při určování způsobu provedení soudem povoleného oddlužení.

Rozhodnutím o schválení oddlužení je autoritativní potvrzení, že úpadek dlužníka bude realizován formou oddlužením. Jestliže dlužník nesouhlasí se stanoveným způsobem oddlužení, není oprávněn jej měnit. Je už pak pouze na něm zda bude rozhodnutí respektovat nebo ne.

Pokud dlužník v návrhu požadoval nižší měsíční splátky, než soud schválil, může se dlužník odvolat, ovšem pokud jsou splátky nižší než obvyklé je povinnost uhradit nezajištěným věřitelům nejméně 50 % hodnoty jejich pohledávek.

3.3 Formy způsobu oddlužení

O způsobu, jakým způsobem bude oddlužení provedeno, se hlasuje na schůzi věřitelů. Na tuto schůzi může pověřit dlužník jinou osobu, avšak pokud insolvenční soud nepožaduje osobní účast dlužníka. V případě, že by se bez dostatečné omluvy nedostavil, insolvenční soud zamítne oddlužení a na majetek dlužníka vyhlásí konkurs:

- **plněním splátkového kalendáře** – kdy je dlužník povinen po dobu 5 let splácet s pomocí splátkového kalendáře měsíční splátku, přičemž mu zůstane veškerý jeho majetek,
- **prostřednictvím prodeje majetkové podstaty** – tzn. prodej veškerého majetku dlužníka po dobu 5 let a věřitelé jsou uspokojeni z tohoto výtěžku.

Dlužník předloží soudu návrhu na oddlužení, jakým způsobem a kterou z možností chce oddlužení provést. Rozhodnutí, jakým způsobem bude oddlužení fyzické osoby, osobního bankrotu proveden pak vydává soud. Soud bere v potaz dlužníkův požadavek, jakým způsobem má být oddlužení provedeno, nicméně soud rozhoduje vždy ve prospěch věřitelů a vybere variantu, kdy jsou věřitelé uspokojeni více a rychleji.

3.3.1 Oddlužení plněním splátkového kalendáře

Prvním způsobem je oddlužení plněním **splátkového kalendáře**. Insolvenční správce zasílá obdržené peníze od dlužníka jednotlivým věřitelům. Splátkový kalendář je na dobu 5 let, pokud není zaplacená celá částka dříve. Výpočet nejvyšší možné splátky při oddlužení je poměrně složitý. Při oddlužení plněním splátkového kalendáře musí dlužník splácet nezajištěným věřitelům ze svých příjmů částku, kterou by bylo možno srazit při exekuci vymáháním přednostních pohledávek. Majetek, který dlužník neuvedl v seznamu majetku, ač má tuto povinnost dle IZ § 412 odst. 1 písm. b, může insolvenční správce tento majetek zpeněžit a použít jako mimořádnou splátku k oddlužení.

„Insolvenční soud doručí plátcí mzdy (zaměstnavateli) rozhodnutí o schválení oddlužení. V něm mu přikáže, aby po doručení tohoto rozhodnutí prováděl ze mzdy nebo jiného příjmu dlužníka stanovené srážky k plnění splátkového kalendáře a nevyplácel tyto částky dlužníku.“ (Abeceda mzdové účetní, s. 166).

Povinností dlužníka je vykonávat výdělečnou činnost a přiměřeně usilovat o zajištění dosahování příjmů, tak aby mohl věřitelům hradit splátky v pokud možno nejvyšší míře. Může se stát, že dlužník má více zdrojů příjmů (má více zaměstnání), všechny příjmy dlužníka by měly být odesílány insolvenčnímu správci k přerozdělení.

3.3.2 Nezabavitelné minimum

Nezabavitelnou částkou se rozumí minimální hranice peněžních příjmů, která musí každému zaměstnanci zůstat z jeho mzdy bez ohledu na výši jeho dluhů. V oddlužení je měsíční nezabavitelná částka závislá na čistém příjmu dlužníka a zohledňuje životní minimum, normativní náklady na bydlení a počet vyživovaných osob dlužníka.

Rozhodnutí o výkonu srážkami ze mzdy se použijí i na výkon rozhodnutí srážkami z platu, z odměny z dohody o pracovní činnosti nebo dohody o provedení práce (od září 2015), z odměny za pracovní nebo služební pohotovost, z odměny členů zastupitelstva územních samosprávných celků a z dávek státní sociální podpory a pěstounské péče, které nejsou vyplaceny jednorázově.

Srážky se provádějí i z příjmů, které povinnému nahrazují odměnu za práci nebo jsou poskytovány vedle ní, jimiž jsou:¹¹

- náhrada mzdy nebo platu,
- nemocenské,
- peněžitá pomoc v mateřství,
- důchody,
- stipendia,
- podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci,
- odstupné, popřípadě obdobná plnění poskytnutá v souvislosti se skončením zaměstnání,
- peněžitá plnění věrnostní nebo stabilizační povahy poskytnutá v souvislosti se zaměstnáním,
- úrazový příplatek, úrazové vyrovnání a úrazová renta (změněno novelou zákoníku práce od 1. října 2015), náhrada za ztrátu na výdělku po dobu dočasné pracovní neschopnosti a náhrada za ztrátu na výdělku po skončení dočasné pracovní neschopnosti,
- dávky vyplývající ze smlouvy o výměnku podle občanského zákoníku,
- výsluhový příspěvek vojáků z povolání nebo příslušníků bezpečnostních sborů.

Základní částka nákladů na bydlení je dána Nařízením vlády č. 395/2015 Sb., § 2 písm. a), kterým se pro účely příspěvku na bydlení ze státní sociální podpory pro rok 2016 stanoví výše nákladů srovnatelných s nájemným, částek, které se započítávají za pevná paliva, a částek normativních nákladů na bydlení.

Základní částka pro životní minimum je dle ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu.

Dlužník má vždy nárok na nezabavitelnou částku a další částky dle počtu vyživovaných osob. Na manžela povinného se započítává jedna čtvrtina nezabavitelné částky, i když má samostatný příjem. Na vyživované dítě se započítává jedna čtvrtina nezabavitelné částky každému manželovi zvlášť, jsou-li srážky prováděny ze mzdy obou manželů. Zbytek čisté mzdy, který přesahuje základní nezabavitelnou částku, se srazí celý.

¹¹ Ministerstvo spravedlnosti ČR: *Insolvenční zákon* [online] Ministerstvo spravedlnosti ČR [23. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/clanky/exekuce-z-dohod-o-provedeni-prace-nove-pravni-vyklady/>

Tab. 3.3.2 – Přehled nezabavitelných částek

Specifikace	Rok 2015	Rok 2016
Životní minimum jedince – část 1	3 410 Kč	3 410 Kč
Náklady na bydlení – část 2	5 767 Kč	5 858 Kč
Základní nezabavitelná částka – součet	9 177 Kč	9 268 Kč
2/3 základní nezabavitelné částky	6 118 Kč	6 178,67 Kč
1/4 základní nezabavitelné částky	1 529,50 Kč	1 544,67 Kč

Zdroj: volný, vlastní zpracování

Pro výpočet základní částky se využívá součet

- částky životního minima jednotlivce podle zákona o životním minimu 3 410 Kč a
- částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu 5 858 Kč.

Pro další výpočty se používá součet částek, který je roven 9 268 Kč.

Vyživované osoby ve společné domácnosti:

- na manžela povinného se částka 1 544,67 Kč započítává, i když má samostatný příjem,
- na dítě 1 544,67 Kč, i když manželé společně vyživují, částka se započítává každému manželovi zvlášť, jsou-li srážky prováděny ze mzdy obou manželů,

Dlužník, který nemá žádnou vyživovanou osobu, musí v oddlužení měsíčně vystačit s cca 9 200,- Kč, dlužníkovi s manželkou ve společné domácnosti a se dvěma dětmi v roce 2016 zůstane zhruba 12 000,- Kč. Nezabavitelné částky jsou závislé na výši čistého příjmu dlužníků, budou se tedy v průběhu insolvenčního řízení měnit v závislosti na výši výplaty. Rozdíly nejsou vysoké, při samotném výpočtu se srážky pro oddlužení počítají jako přednostní pohledávky.

3.3.3 Oddlužení zpeněžením majetkové podstaty

Druhým přípustným způsobem je **zpeněžení majetkové podstaty**. Majetková podstata je rozprodávána a z ní jsou hrazeny pohledávky věřitelů. Zpeněžením majetkové podstaty dlužníka dochází k uspokojení věřitelů formou jednorázového prodeje majetku dlužníka a

rozdělení výnosu z tohoto prodeje mezi věřitele. Majetek získaný dlužníkem po schválení oddlužení se nestává součástí majetkové podstaty, § 408 odst. 1 IZ. Věřitelé se tak budou uspokojovat pouze z majetku nabytého dlužníkem před zveřejněním rozhodnutí o schválení oddlužení v insolvenčním rejstříku.

Zpeněžení majetkové podstaty se týká dlužníkova majetku, který vlastnil do doby, než nastaly účinky schválení oddlužení. Netýká se majetku, který dlužník získá v budoucnu a dokonce ani majetku, který dlužník nabyt v průběhu insolvenčního řízení. Při zpeněžování se postupuje obdobně podle ustanovení o zpeněžení majetkové podstaty v konkursu.

Insolvenční soud v rozhodnutí uvede:

- informaci, kdo je insolvenčním správcem a současně rozhodne o dosavadní odměně, náhradě hotových výdajů a o tom, jak budou uspokojeny,
- který majetek, ke dni vydání rozhodnutí náleží do majetkové podstaty,
- nezajištěné věřitele, kteří souhlasili s tím, že hodnota plnění, které při oddlužení obdrží, bude nižší než 30 % jejich pohledávky a zároveň uvede nejnižší hodnotu jejich plnění, na které se tito věřitelé s dlužníkem dohodli.

3.4 Specifikace zpeněžení majetkové podstaty

Zpeněžením majetkové podstaty je převedení veškerého majetku na peníze za účelem uspokojení věřitelů. Zpeněžením majetkové podstaty se rozumí i úplatné postoupení dlužnických pohledávek, další práva a majetkové hodnoty, které mají penězi ocenitelnou hodnotu.

- Oddlužení bude zpravidla skončeno v kratší lhůtě.
- Předmětem oddlužení bude pouze majetek, který náleží do majetkové podstaty dlužníka v okamžiku schválení oddlužení.

Insolvenční zákon v § 408 stanoví, že majetek náležející do majetkové podstaty v době schválení oddlužení je i majetek ve společném jmění, pokud se zpeněžením jeho manžel souhlasí. V případě, že je dlužníkem i manžel, schválení oddlužení je na základě společného návrhu manželů.

V § 205 odst. 4 IZ stanoví, že součástí majetkové podstaty je i majetek ve vlastnictví třetích osob, jde-li např. o plnění z neúčinných právních úkonů. Insolvenční správce není oprávněn uvádět majetek do soupisu tento majetek, ale musí vyčkat až na výsledek soudního řízení. Teprve v případě schválení insolvenční správce může věci ve vlastnictví třetích osob zahrnout do majetkové podstaty dlužníka.

Majetkovou podstatu lze zpeněžit několika způsoby:

- **veřejnou dražbou**, kterou provádí dražebník, na návrh insolvenčního správce, dražbu musí schválit věřitelský výbor, § 287 IZ,
- **prodejem movitých věcí**, nařízený prodej určuje příslušný okresní soud na návrh insolvenčního správce, i zde tomuto návrhu musí předcházet souhlas věřitelského výboru, § 288 IZ,
- **prodejem majetku mimo dražbu**, tento prodej majetku musí schválit jak věřitelský výbor, tak insolvenční správce. Cena prodáváného majetku může být nižší, než je cena odhadní, § 289 IZ.

Dlužník ve svém návrhu na oddlužení a v přílohách, je povinen označit veškeré své věřitele a určit zda se jedná o věřitele zajištěného či nikoli. Toto rozdělení věřitelů a jejich závazků na zajištěné a nezajištěné je klíčové i pro konečné určení, zda může být dlužníkovi oddlužení povoleno.

Byla-li daná nemovitost předmětem zpeněžení majetkové podstaty a dlužník v ní bydlí, včetně své rodiny je dlužník povinen v případě prodeje ji vyklidit.

3.4.1 Zpeněžení majetku veřejnou dražbou

Veřejné dražby jsou považovány za nejtransparentnější způsob zpeněžení majetku. Veřejná dražba (dále jen dražba) má svá zákonem stanovená pravidla, která v současné době jsou obsažena v zákoně č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách v platném znění.

Existuje minimální možnost zpochybnit výsledek dražby, jedná se o objektivní zjištění tržní ceny, s přesně stanoveným termínem pro úhradu ceny dosažené vydražením (3 měsíce ode dne konání dražby). Daň z nabytí nemovitostí hradí vydražitel (kupující) z ceny dosažené vydražením, sazba je 4 %. Na průběh veřejných dražeb dohlíží Ministerstvo pro místní rozvoj.

3.4.2 Zpeněžení majetku prodejem movitého majetku

O způsobu prodeje movitého majetku, kterým je zajištěna pohledávka věřitele, rozhodne sám zajištěný věřitel. Insolvenční správce může pokyn zajištěného věřitele odmítnout, předpokládá-li, že předmět zajištění lze zpeněžit výhodněji. V takovémto případě musí insolvenční správce požádat insolvenční soud o přezkoumání tohoto pokynu zajištěného věřitele, dle § 295 IZ.

Prodej movitých věcí a nemovitostí se řídí podle ustanovení zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

3.4.3 Zpeněžení majetku prodejem mimo dražbu

Prodej mimo dražbu může správce uskutečnit se souhlasem insolvenčního soudu a věřitelského výboru. Souhlas není nutný k prodeji věcí bezprostředně ohrožených zkázou nebo znehodnocením, včetně věcí běžně zcizovaných při pokračujícím provozu dlužníkovy obchodního závodu.

Způsob zpeněžení majetku mimo dražbu umožňuje více způsobů, jak nakládat s prodejem majetku:

- **Prostřednictvím realitní kanceláře** – zástupce zajištěného věřitele nemusí mít vůbec zájem na maximálním zpeněžení a proto dá pokyn insolvenčnímu správci k přímému prodeji prostřednictvím realitní kanceláře. Realitní kancelář má zájem o rychlý prodej s možností dalšího překupu. Vlastní prodej nemusí být transparentní, prodává se prvnímu vážnému zájemci, aniž by se jakkoliv litovala cena směrem nahoru.
- **Prostřednictvím aukce** – prodej aukcí (standardně anglickou s licitací nahoru) je již transparentní způsob prodeje, pokud je aukce vymezena aukčním řádem a aukční vyhláškou. Výhodou je to, že veškeré náklady na zpeněžení je možné účtovat vítězi aukce.
- **Prostřednictvím zakončené licitace** – insolvenční správce obdrží v tomto smyslu pokyn o uzavření smlouvy, kde součástí tohoto prodeje je aukční vyhláška, která stanovuje postup licitace. Začíná se na ceně stanovené soudním znalcem, na vyvolávací ceně a elektronický systém postupně snižuje formou holandské dražby nabízenou částku až na v aukční vyhlášce stanovenou hodnotu (minimální vyvolávací cenu, která je i nižší, než je ½ odhadu). Pokud některý zájemce potvrdí nabízenou částku, začne se licitovat nahoru o stanovený minimální příhoz. Každý účastník této aukce musí složit „dražebníkoví“ kauci,

kteřá je i 27 % minimální vyvolávací ceny. Dražebník vybírá odměnu ve výši 3,5 % i od insolvenčního správce. V případě prodeje tak dražebník inkasuje 3,5 % odměny od insolvenčního správce a celou kauci složenou vítězem aukce, tedy celkem 30,5 % provize.

- **Prostřednictvím výběrového řízení** – výběrové řízení může mít nejrůznější podobu. Většinou jde o obálkovou metodu, která není dostatečně transparentní. Může existovat vytvoření vazeb mezi účastníky, kteří potom mohou své nabídky optimalizovat.¹²

3.4.4 Výtěžek ze zpeněženého majetku

Majetek, který nabízí dlužník k vyrovnání v osobním bankrotu věřitelům, musí být oceněn soudním znalcem. Znalecká hodnota bývá v případě ceny majetku u oddlužení většinou vyšší než tržní hodnota. Proto v současné době nejsou již povinností znalecké posudky povinnou přílohou, ale slouží jako určitá cenová orientační hodnota.

Věřitelský výbor vyhodnocuje způsob oddlužení na základě stanovení ceny majetku soudním znalcem, jestliže je cena majetku vyšší než součet pohledávek, je pravděpodobné, že věřitelský výbor tento postup oddlužení, zpeněžením majetkové podstaty, následně odsouhlasí. Pověřený insolvenční správce následně nabízí majetek k prodeji po dobu maximálně 5 let.

- **Výtěžek dosažený zpeněžením majetku převýšil součet pohledávek** zjištěných v insolvenčním řízení. Dlužník obdrží přebytek zpeněžení, po odečtení nákladů a odměny insolvenčnímu správci, ale až následně po vydaném soudním usnesení o schválení oddlužení a zároveň až nabude právní moci. Což může být i 3 a více měsíců po realizaci prodeje.
- **Výtěžek dosažený zpeněžením majetku nedosáhl výše pohledávek**, insolvenční správce průběžně informoval věřitelský výbor o navrhovaných snížených cenách při prodeji a zároveň informoval o procentním snížení úhrady jejich pohledávek. Věřitelský výbor sníženou cenu většinou odsouhlasí. Pro dlužníka rozhodnutí o

¹²RNDr. Jiří Bureš, Ph.D, *Insolvenční správce vs. Zajištěný věřitel při zpeněžování majetku ze dne 23. 7. 2014* [online]. Komora dražebníků České republiky [27. 12. 2014]. Dostupné z: <http://www.komoradrazebniku.eu/?p=2664>

snížení ceny majetku nijak neovlivní v tom smyslu, že nebude muset doplácet rozdíl do hodnoty odsouhlasených pohledávek, snížení ceny jde na vrub věřitelů.

3.5 Určení výše pohledávek

Výši pohledávky je třeba určit včetně úroku z prodlení, smluvních pokut, nákladů řízení, exekučních nákladů apod. Výhodou je roztřídit listiny podle jednotlivých věřitelů, přičemž pozor na prodej pohledávek „vymahačským společnostem“, jedná se o stejnou pohledávku, jen ji vymáhá někdo jiný než původní věřitel. Každou hromadu listin vztahujících se ke stejné pohledávce je pak potřeba seřadit chronologicky od nejstarší listiny k nejnovější. Nejstarší listinou by měl být podklad pohledávky, obvykle smlouva o půjčce nebo úvěru, uznání dluhu apod. Z nejmladší listiny je zase možné zjistit poslední známou výši pohledávky, obvykle jde o upomínku, výzvu k úhradě nebo již exekuční titul (rozsudek, platební rozkaz, rozhodčí nález nebo přímo exekuci, usnesení o nařízení exekuce, exekuční příkaz apod.). Je samozřejmě možné, že listiny ke konkrétní pohledávce dlužník nebude mít nebo budou již starší. Pak je potřeba odhadnout současnou výši pohledávky s ohledem na pravděpodobný vývoj, tedy včetně případných nákladů řízení apod. Vždy je lepší výši pohledávky nadsazovat a zaokrouhlovat nahoru, z důvodu větší rezervy při splnění povinnosti uhradit alespoň 30 % pohledávek nezajištěných věřitelů.

Informace o jednotlivých pohledávkách může dlužník získat na soudu, v jehož obvodu má nebo měl trvalý pobyt, dále může dlužník oslovit příslušné věřitele a požádat je o vyčíslení aktuální výše pohledávky. V této chvíli nemá dlužník povinnost upozorňovat věřitele, že hodlá podat insolvenční návrh. Naopak, pokud by upozornil jen některé ze svých věřitelů na tuto skutečnost, mohl by se teoreticky dopustit zvýhodnění některých věřitelů.

3.6 Druhy věřitelských pohledávek

Věřitelé podávají u insolvenčního soudu přihlášky pohledávek a to od zahájení insolvenčního řízení až do uplynutí lhůty stanovené rozhodnutím o úpadku. K přihláškám, které jsou podány později, insolvenční soud nepřihlíží a tyto pohledávky se v insolvenčním řízení neuspokojují.

Insolvenční správce sestaví seznam přihlášených pohledávek. U pohledávek, které popírá, to výslovně uvede. Do seznamu se nezařazují pohledávky, ke kterým se nepřihlíží, pohledávky vyloučené z uspokojení a další pohledávky, u kterých to stanoví zákon. Zajištění věřitelé se v seznamu uvádějí zvlášť. U každého věřitele musí být uvedeny údaje potřebné k jeho identifikaci a údaje pro posouzení důvodu vzniku, výše a pořadí jeho pohledávky; u zajištěných věřitelů se navíc uvádí důvod a způsob zajištění. V seznamu se zvlášť vyznačí pohledávky vykonatelné. Seznam přihlášených pohledávek zveřejní insolvenční soud v insolvenčním rejstříku nejpozději 15 dnů přede dnem, kdy se o nich má konat přezkumné jednání. Dlužník a insolvenční správce mohou popírat pravost, výši a pořadí všech přihlášených pohledávek, jednotliví věřitelé toto právo nemají.

Především je třeba rozšířit pohledávky na:

- zajištěné a nezajištěné,
- vykonatelné a nevykonatelné.

Zajištěná pohledávka – je pohledávka zajištěna majetkem náležícím do majtkové podstaty, a to zástavním právem, zadržovacím právem, omezením převodu nemovitosti, zajišťovacím převodem práv.

Nezajištěná pohledávka – je směnka, ručení či finanční půjčka apod.

Vykonatelná pohledávka – vykonatelnou je přihlášená pohledávka, u které věřitel prokáže, že se stala vykonatelnou nejpozději ke dni rozhodnutí o úpadku. Zjištěná vykonatelná pohledávka se prokazuje uvedením ve veřejné listině přihlášených pohledávek.

Nevykonatelná pohledávka – **je pohledávka popřena insolvenčním správcem. Věřitel může uplatnit své právo žalobou na určení u insolvenčního soudu do 30 dnů od přezkumného jednání.**

3.6.1 Zajištěný věřitel

Zajištěný věřitel je ten, jehož pohledávka je zajištěna majetkem, který náleží do majtkové podstaty dlužníka, podle výslovné úpravy obsažené v insolvenčním zákoně a to nejčastěji zástavním právem, zadržovacím právem § 2, odst. g) IZ. Zajištěný věřitel musí svou pohledávku do insolvenčního řízení řádně a včas, protože i taková pohledávka je podrobena přezkoumání. Zajištěný věřitel má nárok na plnění zpeněžením majetku (pokud majetek sloužil k zajištění), avšak musí vydat pokyn na jeho zpeněžení. Nejčastěji se jedná o zástavu

hypotečního úvěru zajištěnou nemovitostí (bytem, domem). Podle § 398 odst. 3 IZ se **zajištění věřitelé uspokojují jen z výtěžku zajištění.**

Zpeněžení majetku a faktickou realizaci oddlužení formou jednorázového vyrovnání pohledávek provádí insolvenční správce. Z dosaženého výtěžku zpeněžení odečte insolvenční správce ve stanoveném rozsahu náklady spojené se správou a zpeněžením a dále částku připadající na odměnu insolvenčního správce. Zbývající část dosaženého výtěžku slouží k uspokojení pohledávky zajištěného věřitele a to postupně podle pořadí, v jakém vznikl právní důvod zajištění. Zajištění věřitelé se mohou mezi sebou písemně dohodnout na jiném pořadí uspokojení.

Při správě nemovitosti, jež tvoří předmět zajištění, je insolvenční správce zpravidla nucen vynakládat výdaje související s dodávkou energií, zejména vody, plynu, elektrické energie a jiné, dále zajišťuje pojištění nemovitosti, případně ostrahu apod. S tím souvisí otázka, zda v případě, že nemovitost je předmětem užívání, např. z titulu nájmu, ze strany třetí osoby (nájemce), představují výše uvedené výdaje náklady spojené se správou nemovitostí, které lze ve stanoveném rozsahu odečíst od dosaženého výtěžku zpeněžení, nebo jde o výdaje spojené s užíváním nemovitosti, které, nejsou-li hrazeny přímo jejím uživatelem, by zřejmě byly hrazeny z majetkové podstaty jako celku.¹³

Insolvenční správce je ze zákona pojištěn na odpovědnostní škodu, která by mohla vzniknout v souvislosti s výkonem funkce insolvenčního správce, včetně jeho zaměstnanců. Toto pojištění se nevztahuje na správu majetku dlužníka a insolvenční správce musí řešit samostatné pojištění každé nemovitosti, kterou má ve správě.

Zajištěným věřitelům je dána možnost významně ovlivňovat průběh insolvenčního řízení. Pro přijetí usnesení o způsobu řešení úpadku dlužníka musí vždy na schůzi věřitelů hlasovat nejméně polovina všech přítomných zajištěných věřitelů, počítaná podle výše jejich pohledávek. Zajištěný věřitel má dále možnost udělovat insolvenčnímu správci pokyny při správě předmětu zajištění, kterými je insolvenční správce vázán. To platí i pro zpeněžení majetku určeného k zajištění příslušné pohledávky. Insolvenční správce se může od pokynů zajištěného věřitele odchýlit jen tehdy, má-li za to, že předmět zajištění lze zpeněžit výhodněji, musí však nejprve požádat insolvenční soud o přezkoumání.

¹³ JUDr. Ing. Helena Horová, LL.M., Mgr. Karel Somol: *Postavení zajištěných věřitelů v insolvenčním řízení ze dne 17. 9. 2012* [online]. Česká advokátní kancelář [29. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/clanek10?browser=mobi>

„Pokud by podle znaleckého posudku vypracovaného v insolvenčním řízení pro rozhodnutí o úpadku byla hodnota zajištění nižší než výše zajištěné pohledávky, považuje se pohledávka co do takto zjištěného rozdílu za pohledávku nezajištěnou.“ Březinová (2009, s. 186).

Přihlášení věřitelé mohou svá práva v insolvenčním řízení uplatňovat také prostřednictvím věřitelských orgánů, pokud jsou splněny podmínky pro jeho zřízení.

3.6.2 Nezajištěný věřitel

Nezajištění věřitelé jsou uspokojování poměrně. Dlužník má po dobu plnění splátkového kalendáře, kromě povinnosti pravidelně odvádět příjmy ve stanoveném rozsahu nezajištěných věřitelům, zejména povinnost vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost, aktivně usilovat o zajištění příjmu, je-li nezaměstnaný, příjmy nezatajovat a řádně o příjmech a dalších rozhodných skutečnostech informovat insolvenční soud, insolvenčního správce a věřitele.

Příjmem dlužníka se nerozumí jen příjem, který mu plyne z pravidelné výdělečné činnosti, ale i příjmy mimořádné, kterými jsou mimo jiné hodnoty spočívající v přijatých darech a dědictví. Tyto hodnoty je dlužník povinen zpeněžit a získané prostředky použít na úhradu věřitelům jako mimořádnou splátku. Dlužníkovi je zakázáno některé z věřitelů neoprávněně zvýhodňovat a brát na sebe závazky, které nebude schopen v době jejich splatnosti splnit.

Nezajištění věřitelé jsou v rámci tohoto způsobu oddlužení uspokojování výlučně z příjmů dlužníka. Dlužník není omezený v dispozičních právech k věcem, které náležejí do majetkové podstaty, s výjimkou majetku sloužícího k zajištění přihlášených pohledávek. Tyto věci budou v rámci insolvenčního řízení správcem zpeněženy a z výtěžku jejich prodeje dojde k uspokojení zajištěných věřitelů, obdobně jako v konkursu. Kromě zpeněžení zajištěného majetku přísluší správci při tomto způsobu oddlužení výkon dohledu nad dodržováním povinností dlužníka.

Dále má věřitel rozhodovat o posouzení návrhu osobního bankrotu dlužníka. Rozhodnutí, jakým způsobem bude oddlužení dlužníka v úpadku nebo v hrozícím úpadku realizováno, není na dlužníku samotném. Konečné slovo v tomto směru mají nezajištění

věřitelé, kteří o způsobu řešení oddlužení dlužníka rozhodnou svými hlasy na schůzi věřitelů, nebo hlasováním mimo schůzi věřitelů, § 399 - 401 IZ.¹⁴

3.7 Věřitelské orgány

Schůze věřitelů

Schůzi věřitelů svolává a řídí insolvenční soud. Svolá ji z vlastní iniciativy nebo na návrh insolvenčního správce, věřitelského výboru anebo alespoň dvou věřitelů, jejichž pohledávky počítané podle výše činí alespoň desetinu přihlášených pohledávek.

Je-li počet přihlášených věřitelů více než 50, na schůzi věřitelů jsou povinni ustanovit věřitelský výbor. Právo zúčastnit se schůze věřitelů mají všichni přihlášení věřitelé, dlužník, insolvenční správce a státní zastupitelství, pokud se účastní insolvenčního řízení. Má-li dlužník zaměstnance, má právo zúčastnit se schůze věřitelů také odborová organizace, která u dlužníka působí.

K platnosti usnesení schůze věřitelů se vyžaduje prostá většina hlasů přítomných nebo řádně zastoupených věřitelů (nestanoví-li zákon jinak), počítaná podle výše jejich pohledávek, přitom platí, že na každou 1 Kč pohledávky připadá jeden hlas. Právo hlasovat mají všichni na schůzi přítomní věřitelé.¹⁵

Věřitelský výbor

Věřitelský výbor chrání společný zájem věřitelů a ve spolupráci s insolvenčním správcem přispívá k naplnění účelu insolvenčního řízení. Ve věřitelském výboru mají být zastoupeni zajištění i nezajištění věřitelé.

Věřitelský výbor má nejméně 3 a nejvýše 7 členů. Členy a náhradníky věřitelského výboru mohou být jen přihlášení věřitelé, kteří se svým zvolením souhlasí. Společnému zájmu věřitelů jsou při výkonu funkce povinni dát přednost před zájmy vlastními i před zájmy jiných osob.

¹⁴ Řešíme pohledávky: *Způsoby oddlužení* [online]. Martin Kubík [29. 10. 2014]. Dostupné z: <http://resimepohledavky.cz/oddluzeni-fyzickych-osob/zpusoby-oddluzeni/>

¹⁵ Insolvenční zákon: *Postavení věřitelů a věřitelské orgány ze dne* [online]. Ministerstvo ČR [29. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.insolvenzni-zakon.cz/obecne-informace/veritel/postaveni-veritelu-a-veritelske-organy.html>

Věřitelský výbor zejména dohlíží na činnost insolvenčního správce a je oprávněn podávat insolvenčnímu soudu návrhy týkající se průběhu insolvenčního řízení. Jeho další kompetence jsou upraveny v ustanovení § 58 IZ.¹⁶

Ze statistických údajů podaných v důvodové zprávě víme, že věřitelský výbor bývá v insolvenčním řízení ustavován relativně zřídka (srov. Kapitola 8.2), je však legitimní předpokládat, že případy, kdy je věřitelský výbor zvolen, indikují, že v majetkové podstatě je majetek nikoli bezvýznamné hodnoty. (KISLINGEROVÁ, Eva, Tomáš RICHTER a Luboš SMRČKA a kol, 2013).

3.8 Oddlužení manželů

Novelizací insolvenčního zákona k 1. 1. 2014 došlo k uzákonění možnosti společného návrhu manželů na povolení oddlužení podle § 394a IZ. Společný návrh manželů musí být podán na předepsaném formuláři (shodný s přílohou č. 2), ke dni podání musí být dlužníci manželé. V návrhu a v přiložených přílohách jsou oba manželé povinni uvést všechny informace jako u podání návrhu na oddlužení u jednotlivce. Seznamy musí být společně podepsány a musí být výslovně uvedeno, že seznamy jsou správné a úplné. Stejně tak společný návrh manželů na povolení oddlužení musí obsahovat výslovné prohlášení obou manželů, že souhlasí s tím, aby všechny jejich majetek v případě oddlužení zpeněžením majetkové podstaty byl považován za majetek ve společném jmění manželů.

Sepsání návrhu na povolení oddlužení manželů se však musí řídit i dalšími specifickými pravidly a podmínkami, které se liší od běžného návrhu na povolení oddlužení. V praxi to znamená, že soudy nahlízejí na manžele jako na jeden subjekt. Jsou ochráněni oba manželé, tzn. věřitelé se nesmí domáhat zaplacení dluhů znovu po druhém z manželů, jak to je u oddlužení fyzické osoby (když do osobního bankrotu jde jen jeden z manželů).

Vzhledem k tomu, že oddlužení probíhá 5 let je možné, že se manželé během této doby rozvedou. **Rozvodové řízení během oddlužení manželů není doporučováno.** S rozvodem dochází k vypořádání společného jmění manželů a rozdělení jejich společných

¹⁶ Insolvenční zákon: *Postavení věřitelů a věřitelské orgány ze dne* [online]. Ministerstvo ČR [29. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.insolvenzni-zakon.cz/obecne-informace/veritel/postaveni-veritelu-a-veritelske-organy.html>

závazků. V této souvislosti se také řeší povinné výživné pro nezletilé děti a vyživovací povinnost může znatelně ovlivnit výši hrazení svých závazků, protože jako jednotlivec má vyživovací povinnost pouze za sebe, kdežto manželé mají vyživovací povinnost za oba dva a na základě toho jsou stanoveny nezabavitelné částky dlužníkům. Poté záleží na výši příjmů, které i s výživným v celé výši musí postačit na uhrazení minimálně 30 % všech pohledávek.

„Za součást společného jmění jsou nadále pokládány i nároky na výplatu mzdy či jiné odměny za práci, které vznikly některému z manželů za trvání manželství, ale nebyly ještě vyplaceny. Za majetek náležící do společného jmění manželů se při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty podle § 408 odst. 1 InsZ pokládá také majetek, který vlastní výlučně jeden z manželů, nebo je v podílovém spoluvlastnictví obou manželů na základě rozhodnutí soudu o zrušení či zúžení společného jmění manželů (§ 724 ObčZ)“. (HÁSOVÁ, Jiřina a kol., s. 1254).

3.9 Úmrtí dlužníka

Pokud dlužník v průběhu svého oddlužení zemře, nepřechází na dědice možnost v jeho oddlužení pokračovat. Dluhy tak dědicové dědí v aktuální výši, po odečtení splátek, které byly již zemřelým dlužníkem uhrazeny. Důsledkem smrti je zastavení insolvenčního řízení a odkázání věřitelů s jejich pohledávkami do dědického řízení.

Dědicové se však můžou dědictví zříct v plné výši a již žádné dluhy po zemřelém hradit nemusí.

V případě úmrtí dlužníka, jednoho z manželů v průběhu oddlužení, se insolvenční řízení zemřelého dlužníka rovněž zastavuje. Insolvenční řízení ve věci druhého z manželů nadále pokračuje. I zde platí dědické řízení.

3.10 Splnění oddlužení - osvobození od plnění oddlužení

Splnění oddlužení vezme insolvenční soud na vědomí vydáním rozhodnutím, proti němuž není odvolání přípustné. Právní mocí tohoto rozhodnutí insolvenční řízení končí. Poté je dlužník oprávněn podat návrh soudu na osvobození od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení, § 414 IZ, a to v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny. Osvobození se

vztahuje také na věřitele, k jejichž pohledávkám se v insolvenčním řízení nepřihlíželo a na věřitele, kteří své pohledávky do insolvenčního řízení nepřihlásili, ač tak učinit měli.

Rizika zpět vzetí osvobození dle § 417 IZ

Insolvenční soud může ovšem osvobození i odejmout. Učiní tak na návrh některého z dotčených věřitelů, vyjde-li najevo, že ke schválení oddlužení nebo k přiznání osvobození došlo na základě podvodného jednání dlužníka, anebo že dlužník poskytl zvláštní výhody některým věřitelům. Návrh je třeba podat ve lhůtě 3 let od přiznání osvobození.

Osvobození též zaniká, byl-li dlužník do 3 let od jeho přiznání odsouzen za úmyslný trestný čin.

3.11 Insolvenční správce

Insolvenční správce je ustanoven soudem při povolení oddlužení dlužníka. Jeho povinnosti jsou povahy administrativní, zjišťovací, přezkumné a právní. Kontroluje dodržování podmínek stanovených soudem a přeposílá věřitelům finanční prostředky dlužníka. Při výkonu své funkce je povinen postupovat svědomitě a s odbornou péčí.

Oprávnění vykonávat činnost insolvenčního správce mají v České republice fyzické osoby a veřejné obchodní společnosti (příp. obdobná zahraniční společnost) splňující zákonem stanovené podmínky, na základě kterých získá povolení. Mezi tyto podmínky patří především bezúhonnost a kvalifikační předpoklady. Insolvenční zákon požaduje vysokoškolské vzdělání magisterského studijního programu a složení poměrně náročných správcovských zkoušek.

Do seznamu správců jsou zapsány osoby, které splnily výše zákonem stanovené podmínky a podaly návrh na zápis do seznamu správců. Seznam insolvenčních správců vede ministerstvo spravedlnosti, které zároveň dohlíží na výkon funkce insolvenčních správců. Seznam insolvenčních správců je jednou ze součástí insolvenčního rejstříku.

Insolvenční správce je při řízení v oddlužení povinen:

- vyjádřit se ke vhodnosti navrženého způsobu řešení úpadku,
- zajistit si přehled o pohledávkách věřitelů vůči dlužníkovi a o dlužníkovu majetku,

- sestavit a vést seznam přihlášených pohledávek,
- přezkoumat přihlášené pohledávky dle přiložených dokladů,
- písemně vyrozumět ve vybraných případech účastníky insolvenčního řízení,
- vyvinout veškeré úsilí, aby věřitelé byli uspokojeni v co nejvyšší míře,
- vypracovat zprávu o své činnosti, resp. zprávu o hospodářské situaci dlužníka,
- spravovat zajištěný majetek,
- insolvenční správce je oprávněn provádět v rámci své zjišťovací činnosti vlastní

šetření o tom, zda do majetkové podstaty dlužníka nepatří i jiné věci, práva, pohledávky a majetkové hodnoty než ty, které dlužník uvedl v seznamu svého majetku. Se souhlasem insolvenčního soudu je oprávněn provést prohlídku bytu, sídla, či místa podnikání dlužníka. Z výsledků své činnosti sestaví insolvenční správce zprávu, která je důležitým podkladem pro rozhodnutí o způsobu řešení úpadku dlužníka, tedy zda bude oddlužení schváleno a jakým způsobem.

Odměna insolvenčnímu správci a členům výboru

V úhrnu úhrad se nesmí zapomenout na odměnu pro insolvenčního správce a členům výboru, kteří mají právo na odměnu a náhradu hotových výdajů (cestovné, fotokopie, opisy, poštovné apod.).

Dle § 38 odst. 6 IZ, ve znění účinném od 1. 1. 2014, způsob určení odměny, některých hotových výdajů insolvenčního správce a způsob jejich úhrady státem stanoví prováděcí právní předpis, jímž je vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů (dále též jen vyhláška). Vyhláška upravuje postup při výpočtu odměny insolvenčního správce v závislosti na způsobu řešení úpadku dlužníka, tzn., že rozlišuje odměnu při konkursu, reorganizaci a oddlužení.

- **Insolvenční správce má nárok na odměnu u zpeněžení majetku** (také u zpeněžení zajištění u zajištěných pohledávek) z výtěžku zpeněžení.
 - U výtěžku zpeněžení majetku **zajištěného věřitele** činí odměna 9 % z částky do 1 milionu Kč, nejméně však 45 000 Kč. Další stupeň odměny je z výtěžku do 10 milionu a to 90 000 Kč + 4 % z částky přesahující 1 mil. Kč.

- U výtěžku zpeněžení majetku **nezajištěného věřitele** činí odměna při výtěžku do 500 000 Kč 25 %, od 500 000 Kč do 1 mil. činí odměna 125 000 + 20 % z částky přesahující limit 500 000 Kč.
- V případě plnění **oddlužení splátkovým kalendářem** má insolvenční správce nárok na svou odměnu a náhradu nákladů, které jsou spojeny s výkonem jeho funkce. Má tedy nárok na paušální měsíční odměnu za dobu trvání oddlužení ve výši 750,- Kč za každý započatý měsíc a náhradu nákladů v paušální výši 150,- Kč měsíčně, je-li insolvenční správce plátcem DPH o daň se částka zvyšuje. Doba trvání je od rozhodnutí povolení oddlužení do skončení plnění splátkového kalendáře. U návrhu oddlužení manželů je měsíční částka 1 125 Kč a pro náhradu hotových výdajů je měsíční částka 225 Kč.
- **Odměnu členům a náhradníkům věřitelského výboru** určí insolvenční soud s přihlédnutím k délce a náročnosti vykonávané činnosti. Celková výše odměny všech členů a náhradníků věřitelského výboru může být nejvýše 5 % odměny insolvenčního správce určené podle této vyhlášky. Náhrady nutných výdajů rovněž do výše 5 % odměny insolvenčního správce.
- Nelze-li uhradit odměnu a hotové výdaje z majetkové podstaty nebo zaplacených záloh na náklady insolvenčního řízení, **úhradu hradí stát** prostřednictvím insolvenčního soudu, pouze do výše 50 000 Kč odměny insolvenčnímu správci, taktéž stát hradí náhradu hotových výdajů, taktéž do nejvýše však 50 000 Kč.

Odměna správce se ze splátek hradí v plné výši a jako první, je to tzv. pohledávka za majetkovou podstatou. Od součtu splátek je tedy nutné odečíst nejprve celou odměnu insolvenčního správce a pak teprve počítat splnění alespoň 30 % pohledávek nezajištěných věřitelů.

4. Vyhodnocení forem oddlužení na konkrétních příkladech

Oddlužení (osobní bankrot) byl pojem pro občany ČR téměř neznámý, od roku 2008 vešel do podvědomí i občanům, kteří nepotřebují řešit nepříznivou finanční situaci. Dynamickým vývojem prošel i počet osobních bankrotů, který nesporně souvisí s finanční krizí a stagnací ekonomiky, dalším faktorem je bezesporu vývoj nezaměstnanosti. Pozitivním signálem je snaha dlužníků řešit svou situaci a tím i mění se chování občanů. S ohledem na zadlužení zejména nízkopříjmových skupin spotřebitelů je mezi občany více využíváno oddlužení splátkovým kalendářem než zpeněžením majetkové podstaty.

4.1 Případové studie konkrétního zpeněžení majetkové podstaty

V následujících kapitolách jsou představeny tři konkrétní případy oddlužení se zpeněžením majetkové podstaty. Zdrojem čerpání podkladů byl veřejně dostupný insolvenční rejstřík.

Základem případových studií je obecně stejný průběh, ale řešení a procentní úspěšnost je ryze individuální. Každý dlužník má jinak rozsáhlý majetek, také hraje roli geografická poloha nemovitosti. Velký vliv na průběh prodeje majetku mají i zajištění věřitelé, kteří určují jakým způsobem bude majetek prodán a za jakou minimální cenu. Znalecké posudky ovlivňují rozhodování, ale v dnešní době již nejsou vyžadovány, právě z důvodu tabulkových cen, nikoliv tržních.

Nelze ani paušalizovat délka trvání celého procesu oddlužení, které je závislé za jak dlouho se nemovitost prodá (případně movitý majetek). Může se jednat o délku od 2,5 roku do již zmíněných 5 let.

4.1.1 Pohledávky nezajištěného věřitele

Dne 23. 6. 2011 podal dlužník J. N. narozen 1963 (KSOS 31 INS 11042 / 2011) návrh na povolení oddlužení Krajskému soudu v Ostravě. V návrhu uvádí, že má 13 nezajištěných věřitelů a všechny jsou po splatnosti více jak 30 dnů, částku dluhu určuje nepřesně, více jak 195 000,- Kč. K osobním údajům uvádí, že je rozvedený, pracuje jako zámečnický v Ostravě, nemá vyživovací povinnost a jeho čistý příjem činí 12 946,- Kč měsíčně. Tím deklaruje, že

je schopen po dobu 5 let splácet a dlužnou částku věřitelům tímto způsobem uhradit. V seznamu majetku uvádí movitý majetek např. lednici, sedačku, televizi a jiné, v oceněné hodnotě 7 100,- Kč a nemovitý majetek, který představuje rodinný dům oceněný znalcem v hodnotě 682 700,- Kč, další finanční a jiné zajišťovací hodnoty nevlastní.

Přezkoumáním přihlášených pohledávek věřitelů bylo soudem určeným insolvenčním správcem zjištěno, že počet dlužníků je pouze sedm a výše dluhu dosáhla 471 365,10 Kč. Usnesením Krajského soudu v Ostravě, soud rozhodl dne 21. 9. 2011, že schvaluje oddlužení dlužníka zpeněžením majetkové podstaty, se zdůvodněním rychlejšího a výhodnějšího uspokojení věřitelů oproti oddlužení splátkovým kalendářem. Současně soudkyně uvádí odhad procentního plnění pohledávek věřitelům ve výši 47,10 %, které je pro věřitele výhodnější.

Dne 17. 7. 2012 insolvenční správce informuje Krajský soud v Ostravě o prodeji nemovitosti a v dokumentaci rekapituluje podrobné vyúčtování jednotlivých položek spojených s oddlužením. Zpeněžením majetkové podstaty byl J. N. prodán nemovitý majetek za sníženou částku 310 000,- Kč. Z této zpeněžené částky jsou odečteny náklady insolvenčního správce, ostatní náklady na zajištění prodeje majetku (odměna a náklady dražebníka, bankovní poplatky) a odměna insolvenčnímu správci.

Odměna insolvenčního správce je vypočtena až z hodnoty snížené o přímé náklady. Podíl odměny z výtěžku nezajištěným věřitelům je podle vyhlášky č. 313/2007, § 1 odst. 3, ve výši 15 % z této částky, tj. $310\,000 - 1\,919 - 18\,758 = 289\,323 \cdot 15\% = 43\,389,-$ Kč. Ve vyhlášce je rovněž uvedena v § 3 stanovena nejnižší odměna insolvenčnímu správci ve výši 45 000 Kč, pokud je správce plátcem daně z přidané hodnoty připočítává se daň a proto odměna pro insolvenčního správce byla 54 000,- Kč (v roce 2012 byla DPH 20 %), nikoliv procentní výpočet 43 389,- Kč.

Dne 19. 11. 2012 byla doplněna závěrečná zpráva o náklady spojené s bankovními poplatky ve výši 293,- Kč.

Dne 5. 2. 2013 bylo vydáno usnesení, se schválením rozvrhu výtěžku zpeněžení majetkové podstaty mezi nezajištění věřitele zůstává k rozdělení částka ve výši 235 030,- Kč. Procentní podíl výtěžku zjištěných pohledávek je 49,86 % ($235\,030 : 471\,365,10 \cdot 100 = 49,86 \%$).

Dne 7. 10. 2013 byl usnesením dlužník osvobozen od placení pohledávek neuspokojených pohledávek zahrnutých do oddlužení, zároveň soud zprostil z funkce insolvenčního správce. Dlužník splnil oddlužení a insolvenční řízení končí. Zápisy v insolvenčním rejstříku byly ukončeny 7. 2. 2014.

Tab. 4.1.1 Časový průběh oddlužení J. N.

Přehled časových událostí průběhu oddlužení J. N.	Datum
Podání návrhu	23. 6. 2011
Schválení oddlužení	21. 9. 2011
Konečná zpráva insolvenčního správce	17. 7. 2012
Doplnění konečné zprávy	19. 11. 2012
Schválení rozvrhu výtěžku	5. 2. 2013
Osvobození dlužníka od placení pohledávek	7. 10. 2013
Ukončení zápisu v insolvenčním rejstříku	7. 2. 2014

Zdroj: Insolvenční rejstřík, KSOS 31 INS 11042 / 2011, vlastní zpracování

4.1.2 Pohledávky zajištěného i nezajištěného věřitele současně

Druhým zkoumaným dlužníkem je paní L. S., narozena 1964 (KSOS 33 INS 7199 / 2009), žádost o oddlužení byla doručena na Krajský soud v Ostravě dne 20. 10. 2009. V podrobném popisu návrhu uvádí, že je vdaná, zaměstnána jako dělník v potravinářské výrobě, s pracovní smlouvou na dobu určitou. Věřící, že smlouva bude prodloužena, se mzdou 51,30 Kč / hodina. Dále uvádí, že má 4 děti, z toho vyživovací povinnost jen u dvou. V majetku, který není předmětem zajišťovacích práv, uvádí běžné domácí spotřebiče a zařízení, které jsou později vyjmuty z majetkové podstaty. Majetek, který je předmětem zajištění je rodinný dům a tři pozemky, které jsou zajištěny zástavním právem v listu vlastníka nemovitosti. Ocenění znalcem celého nemovitého majetku bylo ve výši 1 350 000,- Kč. Závazky uvedené v návrhu oddlužení jsou v počtu 17 a další 4 jsou společné závazky s manželem dlužnice.

Dne 13. 1. 2010 byl rozhodnutím soudu schválený úpadek oddlužením a svolána schůze věřitelů. Do insolvenčního řízení se přihlásilo 11 věřitelů z toho jeden zajištěný věřitel. Celková částka pohledávek byla ve výši 1.203.080,10 Kč. Dlužnice v návrhu uvedla řešení oddlužení splátkovým kalendářem, dne 2. 3. 2010 insolvenční správce zažádala o povolení přímého prodeje nemovitostí nejvýhodnější nabídce, z důvodu, že L. S. nebyla prodloužena pracovní smlouva. Následně 16. 4. 2010 usnesením soudu bylo schváleno oddlužení zpeněžením majetkové podstaty prodejem mimo dražbu.

Nemovitost byla prodána 27. 7. 2010 za částku 899 000,- Kč a až za dalších deset měsíců 24. 5. 2011 udělil soud správce povolení vyplatit zajištěnému věřiteli výtěžek ve výši 391 850,- Kč, který správce zaslala 23. 8. 2011 na účet věřitele.

V konečné zprávě, zveřejněná 18. 3. 2013, insolvenční správce sumarizuje odměnu a výčet hotových výdajů, které jsou hrazeny z výtěžku zpeněžení ve výši 80 328,- Kč, plus 2 304,- Kč na vedlejší výdaje, plus 298,- Kč za poštovné a částku 44 190,40 Kč za náklad se správou a zpeněžením. Celkem náklady za majetkovou podstatou insolvenčního správce byla ve výši 128 120,40 Kč. Zbývající nerozdělená částka 379 028,73 Kč zůstala pro nezajištěné věřitele ($899\,000 - 128\,120,40 - 391\,850,87 = 379\,028,73$ Kč) a mohla být vyplacena až po vydaném usnesení soudu na základě zprávy insolvenčního správce, které bylo 26. 8. 2013. Nezajištění věřitelé byli v rámci rozvrhu uspokojeni do výše 46,7 % svých pohledávek, zajištění věřitelé v plné výši 100 %.

Teprve 18. 6. 2015 byla dlužnice L. S. osvobozena od placení pohledávek, dlužnice splnila oddlužení a tímto dnem byl ukončen poslední zápis v řízení oddlužení.

Tab. 4.1.2 Časový průběh oddlužení L. S.

Přehled časových událostí průběhu oddlužení L. S.	Datum
Podání návrhu	20. 10. 2009
Schválení oddlužení	13. 1. 2010
Konečná zpráva insolvenčního správce	18. 3. 2013
Doplnění konečné zprávy	8. 4. 2013
Usnesení o schválení konečné zprávy	26. 8. 2013
Podaný návrh na osvobození dlužníka od placení pohledávek	5. 3. 2015
Schválení a ukončení zápisu v insolvenčním rejstříku	18. 6. 2015

Zdroj: Insolvenční rejstřík, KSOS 33 INS 7199 / 2009, vlastní zpracování

4.1.3 Majetek dlužníka nedosáhne na 30 % hodnoty pohledávek věřitelů

Velmi zajímavý příběh na oddlužení má pan P. K., dne 17. 8. 2010 byl doručen návrh na povolení oddlužení (KSOS 34 INS 9299 / 2010), ve kterém uvádí, že je zaměstnaný jako řidič nákladního vozidla od dubna 2010 a zároveň pobírá výsluhový příspěvek ve výši 7 191,- Kč. Dále uvádí v návrhu, že má nemovitý majetek ve svém vlastnictví, další majetek měl dlužník v podílovém vlastnictví a ve společném jmění manželů. Celý tento majetek může být

použit k uspokojení věřitelů. Usnesením Krajského soudu v Ostravě bylo povoleno oddlužení dlužníka zpeněžením majetkové podstaty s nabytím právní moci 25. 11. 2010. V bodě č. 10 podaného návrhu P. K. uvádí, že již 2x podával návrh na oddlužení a oba návrhy byly zamítnuty. Dále uvádí, že platí výživné na děti ve výši 5 000,- Kč, jelikož je rozvedený. K danému datu pan P. K. uvedl 18 závazků, u kterých si však nebyl jistý, jakým způsobem jsou řešeny, jelikož nad nimi ztratil přehled. Znalecký posudek finančně ohodnotil vlastnické podíly u ¼ pozemku s lesním porostem na 320 000,- Kč a 460 000,- Kč u ½ domu, pozemku a příslušenství k domu. Svoláním schůze věřitelů na den 9. 11. 2010 nebyl žádný z přihlášených věřitelů přítomen.

Celková výše nezajištěných závazků dlužníka činila 343 915,- Kč, výše zajištěných závazků dlužníka činila 426 822,- Kč, následně byly některé pohledávky popřeny o 81 530,- Kč. Krajský soud rozhodl o schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, jelikož se tento způsob oddlužení jevil pro věřitele výhodnější.

Nemovitosti se nepodařilo prodat dražbou a 27. 6. 2012 zajištěný věřitel udílí pokyn k prodeji nemovitosti prostřednictvím realitní kanceláře s minimální cenou 300 000,- Kč za všechny nemovitosti (zveřejněno 20.7. 2012). Insolvenční správce neobdržel do 6. 6. 2013 žádnou nabídku. Nemovitost je v katastrofálním technickém stavu, v srpnu 2013 zajištěný věřitel souhlasí s vyloučením nemovitostí z majetkové podstaty.

Jediné finanční prostředky byly získány prodejem dříví na pozemku s porostem ve výši 160 000,- Kč.

Dne 9. 9. 2013 insolvenční správce podal konečnou zprávu Krajskému soudu v Ostravě, s vyúčtováním odměny a nákladů spojených s řízením. Z realizovaného výnosu 160 000,- Kč byly odečteny náklady na insolvenčního správce ve výši 60 500,- Kč (odměna 54 450,- Kč a náklady spojené s oddlužením 6 050,- Kč), pro věřitele zůstalo 99 500,- Kč ($160\,000 - 60\,500 = 99\,500$,- Kč). Věřitelé zajištění i nezajištění byli uspokojeni ve výši 14,4 % dluhu, dle poměru výše procentního nároku a to.

Insolvenční správce v září 2014 navrhl soudu osvobození od placení pohledávek, jelikož spolupracoval při celém řízení, splnil veškeré povinnosti spojené s oddlužením.

Dne 1. 10. 2014 podal pan P. K. návrh na toto osvobození a usnesením krajského soudu 23. 1. 2015 osvobodil dlužníka od placení pohledávek věřitelů.

Tab. 4.1.3 Časový průběh oddlužení P. K.

Přehled časových událostí průběhu oddlužení P. K.	Datum
Podání návrhu	17. 8. 2010
Schválení oddlužení	25. 11. 2010
Konečná zpráva insolvenčního správce	9. 9. 2013
Usnesení o schválení konečné zprávy	7. 4. 2014
Podaný návrh na osvobození dlužníka od placení pohledávek	23. 9. 2014
Schválení a ukončení zápisu v insolvenčním rejstříku	23. 1. 2015

Zdroj: Insolvenční rejstřík, KSOS 34 INS 9299 / 2010, vlastní zpracování

4.2 Konkrétní srážky ze mzdy v návaznosti na oddlužení splátkovým kalendářem

Dříve než dlužník začíná uvažovat o oddlužení splátkovým kalendářem, měl by si spočítat předpoklad dlužných částek a pak vypočítat zda dosáhne alespoň na úhradu minimální hranice 30 % z dlužných částek. Nesmí však při výpočtu zapomenout zahrnout do povinných plateb i odměnu insolvenčnímu správci. Základním předpokladem je určení průměrné čisté mzdy a výpočtu nezabavitelného minima. Splátka pro oddlužení se kalkuluje v rozsahu, v jakém mohou být při výkonu rozhodnutí nebo exekuci uspokojeny přednostní pohledávky.

Částka životního minima, je určena zákonem č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu. Pro každý rok je tato částka novelizovaná a pro rok 2016 byla částka upravena příslušnými nařízeními vlády v aktuálním znění, č. 395/2015 Sb.

Životní minimum	3 410,- Kč	}	Nezabavitelná částka 9 268,- Kč
Náklady na bydlení	5 858,- Kč		

1/4 nezabavitelné částky 1 529,50 Kč

2/3 nezabavitelné částky 6 178,67 Kč

Systém stanovení srážek na základě třetin ze mzdy

Z čisté mzdy se odečte základní nezabavitelná částka 9 268,- Kč.

Pokud je zbylá čistá mzda rovna nebo nižší než 9 268,- Kč, zaokrouhlí se směrem dolů na částku dělitelnou třemi (v celých korunách). Maximální výše jedné třetiny z 9 268 Kč je 3.089 Kč.

Částka přesahující hranici 9 268,- Kč se srazí bez omezení.

- 1. třetina zbytku čisté mzdy – je určena pro vydobytí nepřednostních pohledávek oprávněných osob a přednostních pohledávek, pokud k jejich úhradě nepostačuje 2. třetina (u oddlužení nepostačuje druhá třetina a proto se srazí také celá 1. třetina).
- 2. třetina zbytku čisté mzdy – je určena pouze k vydobytí přednostních pohledávek (oddlužení je přednostní pohledávka).
- 3. třetina čisté mzdy – zůstává dlužníkovi.

Částka přesahující hranici 9 268,- Kč, tedy plně zabavitelná část zbytku čisté mzdy, se připočte ke 2. a 1. třetině zbytku čisté mzdy v rozsahu, který je potřebný k uspokojení přednostních pohledávek.

Součet vypočtených dvou třetin (1. a 2.) a částky přesahující 9 268,- Kč je tedy postižitelnou částkou příjmu. Nepostižitelnou výší příjmu je tedy součet vypočtené 3. třetiny a základní nezabavitelné částky.

Vzorové výpočty nezabavitelného minima

1. příklad – čistá mzda 15 000,- Kč, ve společné domácnosti s manželkou a 2 dětmi

Od čisté mzdy se odečítají 2/3 nezabavitelného minima a zároveň násobek 1/4 související s počtem vyživovaných osob. Vznikne rozdíl mezi čistou mzdou a maximem nezabavitelných částek ($15\,000 - 6\,178,67 - (3 \cdot 1\,544,67) + \text{zaokrouhlení} = 4\,187,- \text{ Kč}$).

Od mezivýpočtu nelze odečíst základní nezabavitelné minimum v částce 9 268,- Kč, protože je vyšší než samotná částka zůstatku, proto z mezi-výpočtu se vypočítají jen 2/3 nezabavitelného minima ($4\,187 \cdot 2/3 = 2\,792,- \text{ Kč}$), tím byla získána zabavitelná částka pro oddlužení 2 792,- Kč.

Zůstatek, s kterým může dlužník disponovat je 12 208,- Kč ($15\,000 \text{ Kč} - 2\,792,- \text{ Kč}$).

2. příklad – čistá mzda 25 000,- Kč, ve společné domácnosti s manželkou a 2 dětmi

Od čisté mzdy se odečítají 2/3 nezabavitelného minima a zároveň násobek 1/4 související s počtem vyživovaných osob. Vznikne rozdíl mezi čistou mzdou a maximem nezabavitelných částek (čistá mzda 25 000 – 6 178,67 – (3 · 1 544,67) + zaokrouhlení = 14 187,- Kč).

Od mezivýpočtu se odečte částka základní nezabavitelné částky (14 187 - 9 268 = 4 919,- Kč) a dál se přičte 2/3 nezabavitelného minima (4 919 + 6 178 = 11 097,- Kč), tím byla získána zabavitelná částka pro oddlužení 11 097,- Kč.

Zůstatek, s kterým může dlužník disponovat je 13 903,- Kč (25 000,- Kč – 11 097,- Kč).

Vyplácí-li plátce mzdy měsíční mzdu jako zálohu a vyúčtování, může přiměřené srážky provést již ze zálohy. Výplatu srážek oprávněnému provede však až po uplynutí příslušného měsíce.

V následujících tabulkách je srovnání jednotlivých čistých mzdových příjmů s určením zabavitelných částek pro oddlužení a stanovení finančního zůstatku mzdy pro dlužníka. Od zabavitelného minima je odečtena zálohová platba na odměnu insolvenčnímu správci a předpoklad možných úhrad dluhů v oddlužení, po období 5 let.

Pro zběžnou orientaci je v tabulkách uvedena i částka možného maximálního dluhu, za předpokladu, že dlužník bude mít stálý příjem po celé období oddlužení, že počáteční zadané hodnoty vyživovaných osob nebudou měněny.

V tabulce č. 4.2.1 je výpočet srážek ze mzdy pro dlužníka, který žije ve společné domácnosti s manželkou a dvěma nezletilými dětmi. A v tabulce č. 4.2.2 je výpočet srážek ze mzdy dlužníka, který nemá vyživovací povinnosti a žije sám. Základní vstupní čisté mzdy jsou pro srovnání v obou tabulkách shodné.

Srovnáním základních údajů v tabulce č. 4.2.1 je zřejmé, že dlužník, který má čistý příjem 15 000 Kč a žije **v domácnosti se třemi osobami**, může splatit za 5 let maximálně dluh ve výši cca 102 000 Kč, bez finanční pomoci třetích osob nebo rodinných příslušníků. Pro oddlužení splátkovým kalendářem, může mít tedy maximální hranici přihlášených závazků ve výši cca 340 000,- Kč ($340\,000 \cdot 30\% = 102\,000$,- Kč).

Kdyby dlužník měl stejný počet členů v domácnosti a čistý příjem 12 000,- Kč, nebyl by schopný splácet ani základní zálohu na odměnu insolvenčnímu správci.

Tab. 4.2.1 Srovnání úhrad dlužníka s vyživovanými osobami v domácnosti

Občan s rodinou	rok 2016		
Čistá mzda	25 000,00 Kč	15 000,00 Kč	12 000,00 Kč
2/3 nezabavitelné částky jednotlivce	6 178,67 Kč	6 178,67 Kč	6 178,67 Kč
Vyživované osoby (manž., 2 děti)	4 634,01 Kč	4 634,01 Kč	4 634,01 Kč
Nezabavitelná částka	10 813,00 Kč	10 813,00 Kč	10 813,00 Kč
Rozdíl mezi příjmem a nezabavitelnou částkou	14 187,00 Kč	4 187,00 Kč	1 187,00 Kč
Částka pro srážky	4 919,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
Srazitelný rozdíl	9 268,00 Kč	4 187,00 Kč	1 187,00 Kč
2/3 nezabavitelné částky nebo 2/3 rozdílu mezi příjmem	6 178,00 Kč	2 792,00 Kč	792,00 Kč
Zabavitelná částka	11 097,00 Kč	2 792,00 Kč	792,00 Kč
Zůstatek mzdy dlužníkovi	13 903,00 Kč	12 208,00 Kč	11 208,00 Kč
Záloha insolvenčnímu správci (plátce DPH)/ za 5 let	65 340,00 Kč	65 340,00 Kč	65 340,00 Kč
Předpoklad úhrady dluhu za 5 let	600 480,00 Kč	102 180,20 Kč	0,00 Kč
Max. dluh (při min. plnění 30 %)	2 001 600,00 Kč	340 600,67 Kč	0,00 Kč

Zdroj: volný, zpracování vlastní

Druhou zpracovanou tabulkou je srovnání dlužníka (Tab. 4.2.2), který **nemá vyživované osoby v domácnosti**. Disponibilní finanční prostředky po odvodu srážek oddlužení zůstávají dlužníkovi v částce cca 9 000 Kč nebo méně.

Za ideálních podmínek, dlužník s čistým příjmem 15 000,- Kč, může mít maximální přihlášené závazky k oddlužení v částce 958 399,- Kč, opět za předpokladu splacení min. částky 30 % dluhu.

Tab. 4.2.2 Srovnání úhrad dlužníka bez vyživovaných osob v domácnosti

Občan bez rodiny	rok 2016		
Čistá mzda	25 000,00 Kč	15 000,00 Kč	12 000,00 Kč
2/3 nezabavitelné částky jednotlivce	6 178,67 Kč	6 178,67 Kč	6 178,67 Kč
Vyživované osoby – nemá	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
Nezabavitelná částka	6 179,00 Kč	6 179,00 Kč	6 179,00 Kč
Rozdíl mezi příjmem a nezabavitelnou částkou	18 821,00 Kč	8 821,00 Kč	5 821,00 Kč
Částka pro srážky	9 553,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
Srazitelný rozdíl	9 268,00 Kč	8 821,00 Kč	5 821,00 Kč
2/3 nezabavitelné částky nebo 2/3 rozdílu mezi příjmem	6 178,00 Kč	5 881,00 Kč	3 881,00 Kč

Zabavitelná částka	15 731,00 Kč	5 881,00 Kč	3 881,00 Kč
Zůstatek mzdy dlužníkovi	9 269,00 Kč	9 119,00 Kč	8 119,00 Kč
Záloha insolvenčnímu správci (plátce DPH)/ za 5 let	65 340,00 Kč	65 340,00 Kč	65 340,00 Kč
Předpoklad úhrady dluhu za 5 let	878 520,00 Kč	287 519,80 Kč	167 519,80 Kč
Max. dluh (při min. plnění 30 %)	2 928 400,00 Kč	958 399,33 Kč	558 399,33 Kč

Zdroj: volný, vlastní zpracování

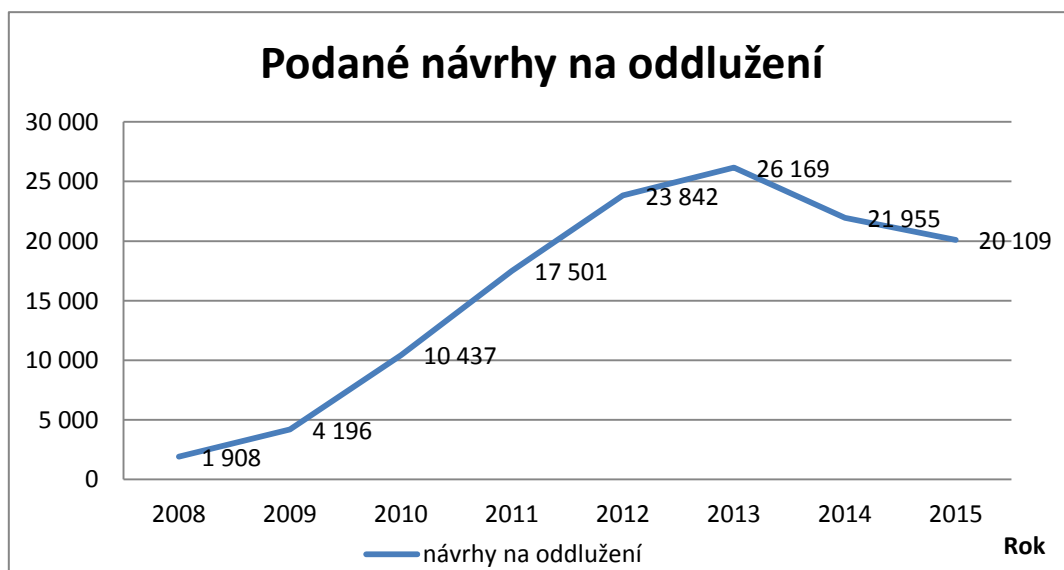
4.3 Statistické údaje o oddlužení v ČR

Ze statistik z roku 2008 a 2009 je vidět, že se veřejnost s institutem oddlužení víceméně seznamovala. V následných letech však nastal raketový růst, kdy oddlužení ročně využívalo desetitisíce zadlužených jednotlivců a rodin.

4.3.1 Statistika podaných žádostí

V roce 2013 dosáhl počet podaných žádostí maximálního počtu a následující rok 2014 byl ve vývoji počtu insolvenčních návrhů zlomový. Poprvé od vzniku IZ došlo v roce 2014 k poklesu celkového počtu insolvenčních návrhů i rok 2015 pokračoval v klesající tendenci.

Graf. 4.3.1 Podané návrhy

Zdroj: příloha č. 1, vlastní zpracování

4.3.2 Statistika poměru dle způsobu oddlužení

Dalším vyhodnocením statistik je poměr schválených návrhů na oddlužení se splátkovým kalendářem versus zpeněžení majetkové podstaty.

Rozhodnutí o schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty bylo za období od roku 2008 až do roku 2015 v počtu 2 708, tento počet je v procentech vyjádřen ve výši 2,78 % z celkových schválených usnesení, které představují počet 97 480. Tím je jednoznačně profilováno, že 97,22 % oddlužení občanů je řešeno splátkovým kalendářem, viz Tab. 4.3.2.

Srovnáním nejproduktivnějších krajských soudů s největším počtem schválených oddlužení je s přehledem na prvním místě Krajský soud v Ostravě s poměrem 19 %, z celkového počtu. Na druhém místě je Krajský soud v Ústí nad Labem s podílem 16 %. U těchto dvou krajských soudů se čelní umístění dalo předpoklad, jelikož oba kraje se potýkají s vyšší nezaměstnaností než jiné kraje v České republice. Třetí místo v počtu schválených rozhodnutí má překvapivě Krajský soud v Brně s podílem 13 %.

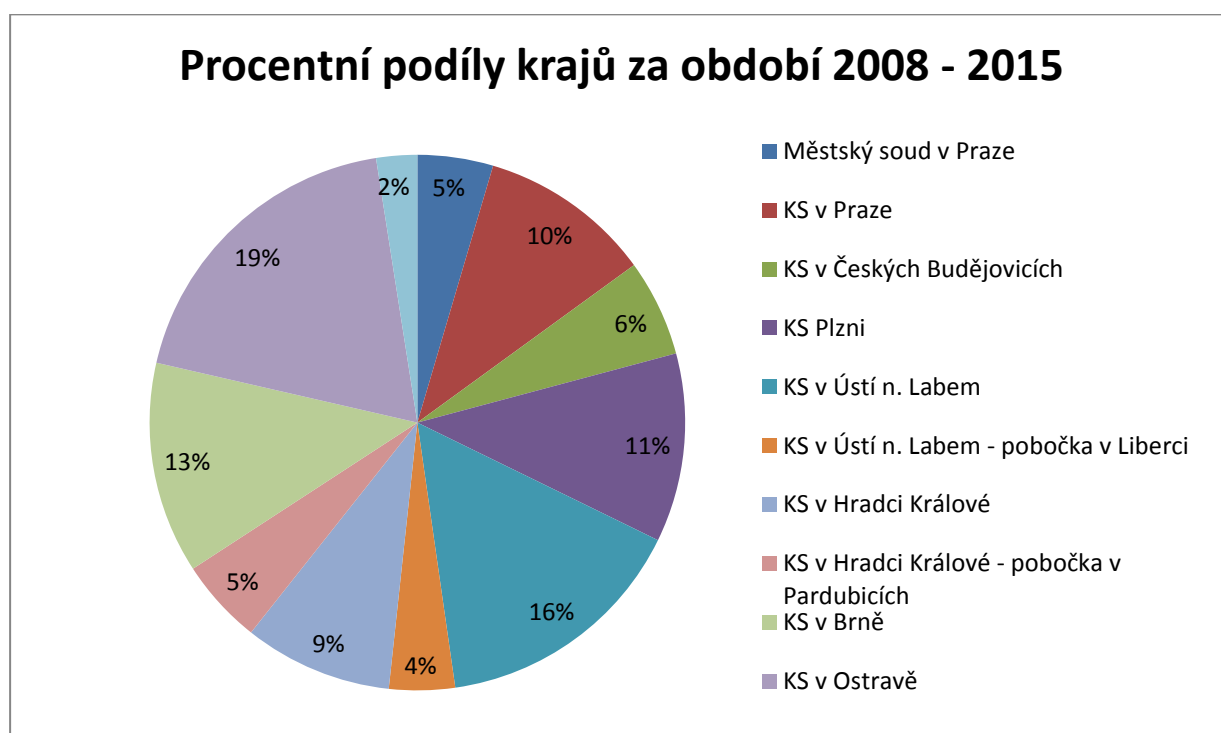
Tab. 4.3.2 Rozhodnutí o schváleném oddlužení v období 2008 - 2015

Jednotlivé soudy v ČR	Splátkový kalendář	Zpeněžení majetkové podstaty	Schválené oddlužení celkem
Městský soud v Praze	4 357	94	4 451
KS v Praze	9 839	327	10 166
KS v Českých Budějovicích	5 540	157	5 697
KS Plzeň	10 710	399	11 109
KS v Ústí n. Labem	14 948	163	15 111
KS v Ústí n. Labem - pobočka v Liberci	3 771	98	3 869
KS v Hradci Králové	8 532	204	8 736
KS v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích	4 833	183	5 016
KS v Brně	12 069	384	12 453
KS v Ostravě	17 851	612	18 463
KS v Ostravě - pobočka v Olomouci	2 322	87	2 409
Celkem	94 772	2 708	97 480
Procentní poměr oddlužení	97,22%	2,78%	100%

Zdroj: statistika Ministerstva spravedlnosti ČR¹⁷, vlastní zpracování

¹⁷ Ministerstvo spravedlnosti ČR: *Insolvenční zákon* [online] Ministerstvo spravedlnosti ČR [23. 3. 2016]. Dostupné z: <http://insolvenni-zakon.justice.cz/expertni-skupina-s22/statistiky.html>

Graf. 4.1 Procentní podíly schválených oddlužení v období 2008 – 2015 (celkem)

Zdroj: statistika Ministerstva spravedlnosti ČR¹⁷, vlastní zpracování

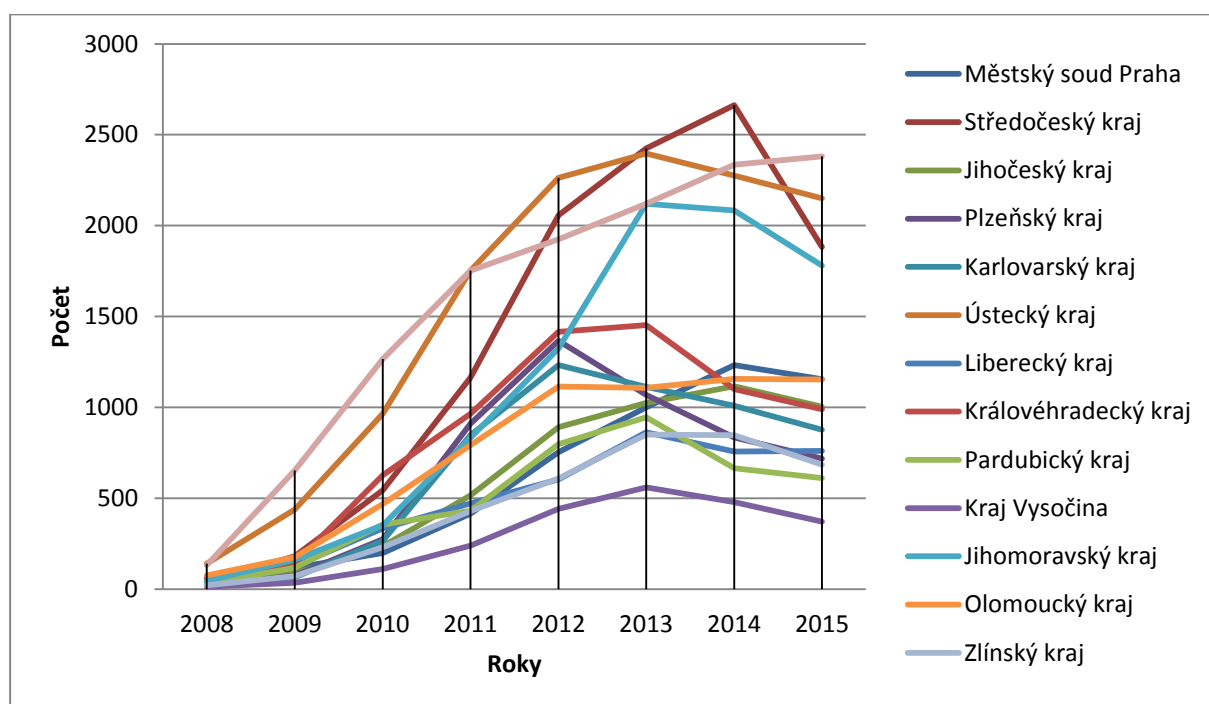
4.3.3 Statistika schválených oddlužení podle krajských měst

V České republice je 8 krajských soudů (bez poboček) a jeden Městský soud pro hlavní město Prahu. Některé soudy jsou spádové a zahrnují více územních krajů, v grafickém zobrazení (Graf 4.3.3) je doplněn kraj Plzeňský, Karlovarský, Královehradecký, Zlínský.

Upřesňujícím rozdělením na 14 krajských území byly změněny procentní poměry. První pozice zůstaly bez změny, na třetím místě s největším počtem schválených rozhodnutí oddlužením se stal Středočeský kraj. Důvodem bylo rozdělení od Jihomoravského kraje kraj Zlínský.

Z grafu je patrný extrémní nárůst Středočeského, Ústeckého, Moravskoslezského a Jihomoravského kraje. Zbývající kraje mají rovněž rostoucí tendenci, nikoliv však extrémní.

Graf. 4.3.3 Podané návrhy k oddlužení občanů dle krajů

Zdroj: příloha č. 1, vlastní zpracování

4.3.4 Statistika věkového průměru občanů v oddlužení

Věková struktura zkoumaných žadatelů za období roku 2008, 2009 a části roku 2015, vykazuje tendenci zadlužování stále mladších obyvatel.

Tab. 4.3.4 Věková struktura žadatelů

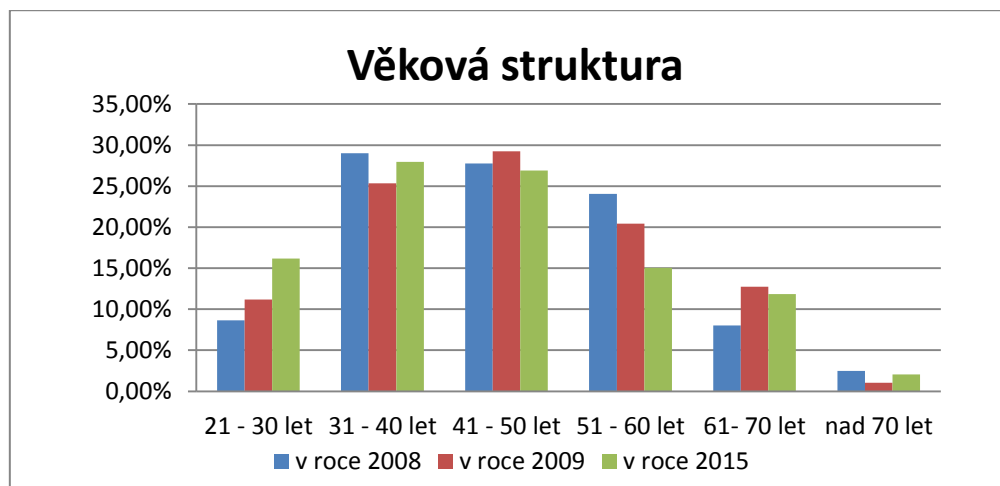
Výběr	v roce 2008	v roce 2009	v roce 2015	Součet
21 - 30 let	14	86	157	257
31 - 40 let	47	195	271	513
41 - 50 let	45	225	261	531
51 - 60 let	39	157	146	342
61- 70 let	13	98	115	226
nad 70 let	4	8	20	32
Celkem	162	769	970	1901

Zdroj: www.justice.cz, vlastní zpracování

Nárůst povolených oddlužení můžeme pozorovat především u již zmíněné nejmladší skupině ve věkovém rozmezí 21 – 30 let. Finanční nezralost je ovlivněna především reklamou

s rychlým získáním finančních prostředků bez řešení rozpočtů, bez plánování. Současné nestabilní zaměstnání, fluktuace, lehkovážnost má vliv na vývoj zadluženosti mladých občanů.

Graf 4.3.4 Věková struktura žadatelů

Zdroj: www.justice.cz, vlastní zpracování

V nejproduktivnějších věkových skupinách 31 – 40 let a 41 – 50 let je stav setrvalý, tato skupina má 25 – 29 % z celkových zkoumaných dlužníků. Další zajímavý vývoj má věková skupina 51 – 60 let, z původních 24 % klesl poměr na 15 % a vývojově se přibližuje počet oddlužených občanů věkové kategorii 61 – 70 let, která se pohybuje okolo 12 %. Ve skupině nad 70 let se počet povolených oddlužení udržuje na 2 %.

4.3.5 Průměrná výše dluhů a úspěšnosti úhrad

Samotné zjištění výše dluhu je deklarováno při podání návrhu na oddlužení (následně můžou být některé částky popřeny insolvenčním správcem) společně se seznamem věřitelů, kde dlužník uvádí návrh řešení, jak by byl schopen splnit podmínky pro oddlužení. Pro názorný rozdíl mezi druhy úhrad dluhů, zpeněžením majetkové podstaty nebo splátkovým kalendářem, byla provedena selekce těchto způsobů oddlužení občanů.

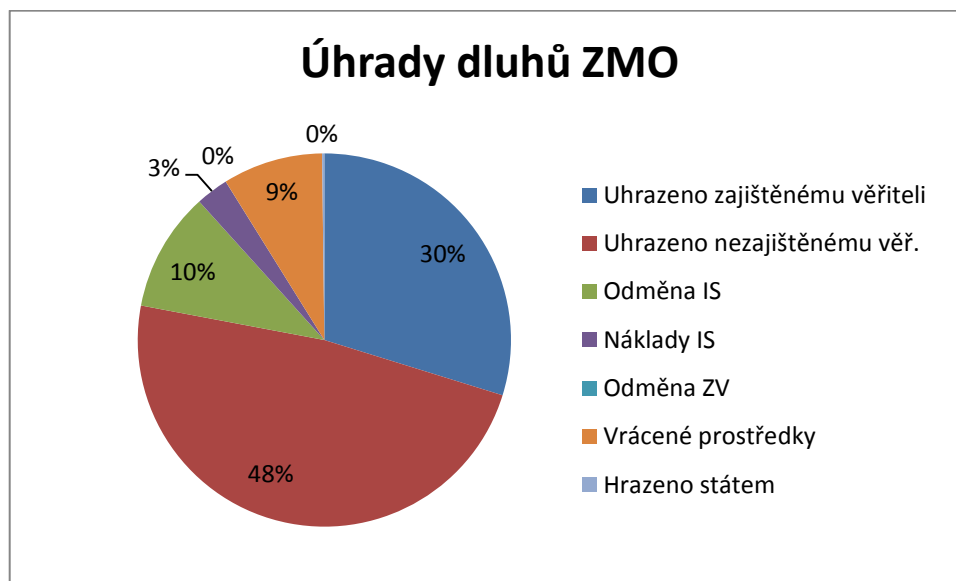
Zpeněžení majetkové podstaty

Z vybraných 106 rozhodnutí tvořil celkový dluh 99,714 miliónů Kč, insolvenční správci získali prodejem nemovitého a movitého majetku dlužníků finanční hotovost v částce 73,841 mil. Kč. Odměny insolvenčních správců a náklady spojené s insolvenčním řízením

jako jsou poplatky realitním kancelářím, dopravné, pojištění, různé právní úkoly aj., představovaly částku 9,760 mil. Kč. Průměrná výše dluhů na občana dosahuje výše 940 698,- Kč.

Úspěšnost úhrady dluhů věřitelům prostřednictvím zpeněžení majetkové podstaty (zajištěným i nezajištěným) je 57,96 %, viz. Graf 4.3.5.1

Graf 4.3.5.1 Úhrady dluhů zpeněžením majetkové podstaty

Zdroj: Příloha č. 3, vlastní zpracování

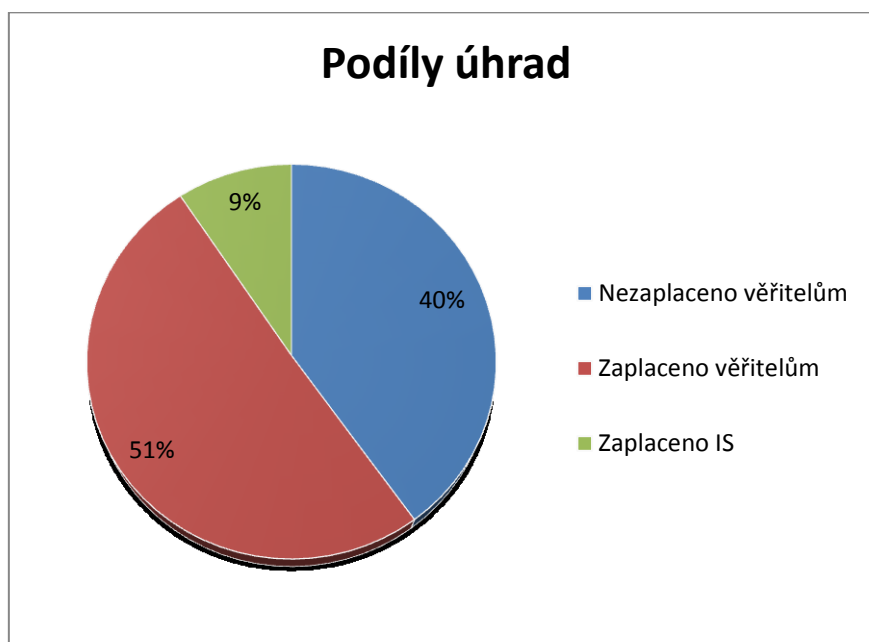
Zajímavostí jsou vrácené finanční prostředky z prodaných nemovitostí, figurující jako přeplatek, které byly ve výši 6,428 mil. Kč. Druhou zajímavostí jsou platby IS, které hradil stát a to ve výši 143,218 tis. Kč.

Splátkovým kalendářem

Vzhledem k procentnímu poměru, kdy úhrady dluhů v oddlužení jsou hrazeny převážně splátkovým kalendářem, byl vybrán vzorek v počtu 106. Úhrady splátkovým kalendářem trvají většinou 5 let, schválené oddlužení z roku 2008 je ukončeno v roce 2014 a uzavřeno během roku 2015, proto jsou vybrané vzorky právě z raného období vzniku IZ.

Celkový dluh vybraných řízení tvořil 58,386 miliónů Kč, dlužníci zaplatili ve splátkách 32,569 mil. Kč věřitelům, neuhradili 25,817 mil. Kč a insolvenčním správčům bylo uhrazeno nad úhradu věřitelům dalších 6,106 mil. Kč. Podíl zaplacených částek mezi věřiteli a insolvenčními správci je: 84 % věřitelům a 16 % IS.

Graf 4.3.5.2 Uhrazeno splátkovým kalendářem celkem

Zdroj: Příloha č. 4, vlastní zpracování

Průměrný dluh na občana se pohybuje v částce 550,817 tisíc Kč a délka doby splácení je necelých 57 měsíců.

4.4 Ekonomický dopad na dlužníky

Podmínky pro oddlužení jsou stanoveny insolvenčním zákonem, kdo tyto podmínky nesplňuje, nemá možnost dosáhnout oddlužení žádným jiným způsobem.

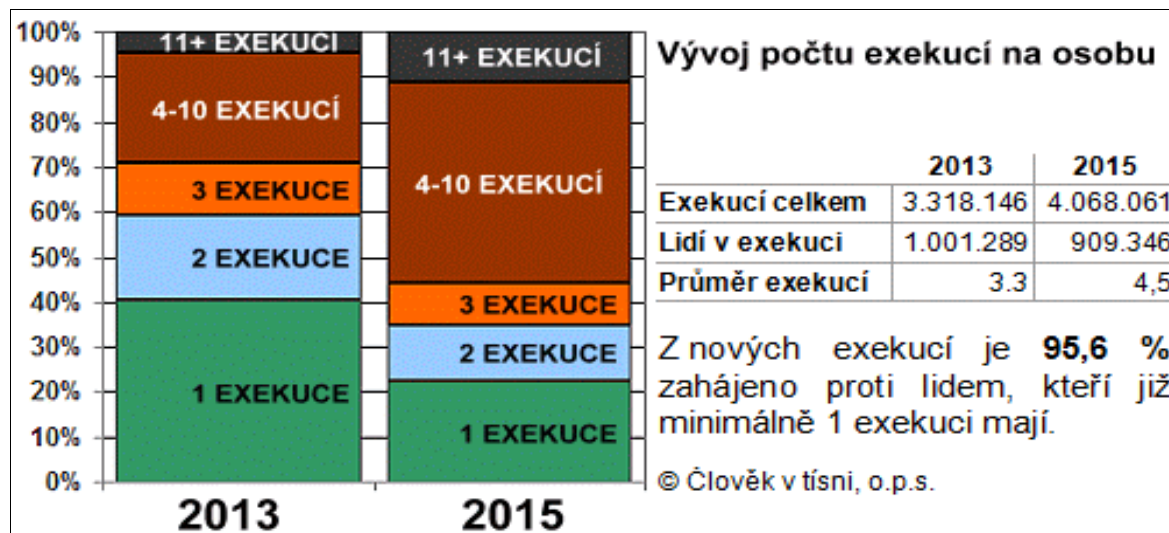
Dlužník, který nedosáhne na oddlužení je většinou již v situaci, kdy řada pohledávek překročila několikanásobek udržitelných dluhů a nelze je řešit.

Pokud takto předlužený dlužník získá zaměstnání má alespoň nějaké finanční prostředky na základní životní potřeby, s tím, že tento stav bude bohužel trvat stále. Exekuce na plat budou dlužníka pronásledovat a nebude je schopen nikdy doplatit. Může se bránit u soudu, že je zadlužen např. „proti právu“, ale pokud nemá právní vzdělání, je málo pravděpodobné, že v legislativních pojmech uspěje.

Vývoj počtu exekucí dává zároveň odpověď na otázku, proč občané řeší finanční problémy právě způsobem oddlužení. Průzkum společnosti Člověk v tísni, upozorňuje na

stav, kdy v roce 2013 byl průměrný počet exekucí na osobu 3,3 a v roce 2015 byl tento průměr zvýšen na 4,5 na osobu.

Graf 4.4 Vývoj počtu exekucí na osobu

Zdroj: Člověk v tísni, o.p.s.¹⁸

Z grafu 4.4 je patrný enormní nárůst počtu osob, které mají 4 až 10 exekucí. Z původních 23 % osob v roce 2015 je jich již 45 %.

Lze tedy předpokládat, že současný vývoj, kdy v roce 2013 počet návrhů na oddlužení dosáhl maximálního počtu 26 tisíc, v roce 2014 a 2015 následovala regrese, rok 2016 by mohl mít opět progresivní počet návrhů na oddlužení.

Veřejný dotazník

Z důvodu nezávislého posouzení ekonomických aspektů uskutečněných oddlužení, byl zadán anonymní dotazník na sociálních sítích, po dobu 1 měsíce. Odpovídat měli pouze osoby, které jsou sami účastníci oddlužení, případně ti, kterým jejich znalost problematiky oslovuje rodinu, příbuzenstvo nebo blízké osoby. Odpovědělo celkem 56 respondentů.

Otázky v dotazníku byly směřovány na finanční situaci občanů, aby bylo možné vyjádřit, jak je náročné vydržet 5 let srážky ze mzdy a žít na existenčním minimu. Cílem bylo rovněž zjistit, zda jsou ekonomicky závislí na finančních darech rodinných příslušníků a jak zvládají hospodařit s finančními prostředky, které je přivedli do této situace.

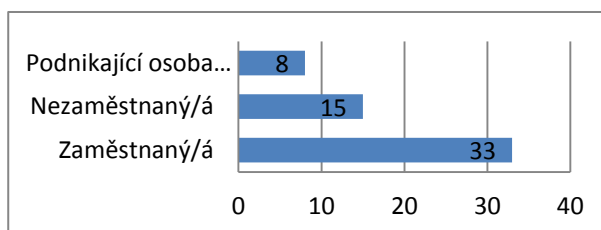
¹⁸ BASLOVÁ, Michala. *Řešení předluženosti nejchudších obyvatel* [online]. Člověk v tísni, o.p.s. pobočka Plzeň [2. 3. 2016]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/22831/4._-11.30-12.00_-M.Baslova_-_Reseni_vybranych_ekonomickych_aspektu_bezdomovcu.pdf

Občané, kteří požádali o oddlužení, již několik let řešili úpravy toku finančních prostředků, bohužel existovala možnost vzít si „někde“ další půjčku. Hodnocení stavu finanční situace je však vypovídající.

Vyhodnocení dotazníku

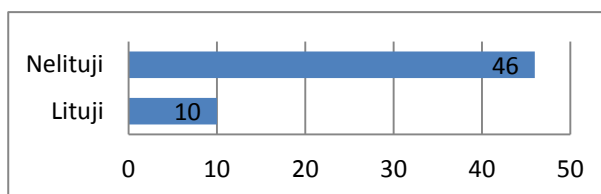
1. Jste:

- Podnikající osoba (OSVČ)
- Nezaměstnaný/á
- Zaměstnaný/á

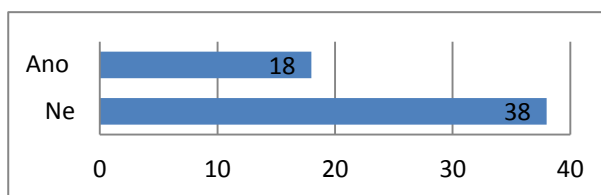
2. Jste spokojeni, že jste se rozhodli řešit dluhy oddlužením?

- Nelituji
- Lituji

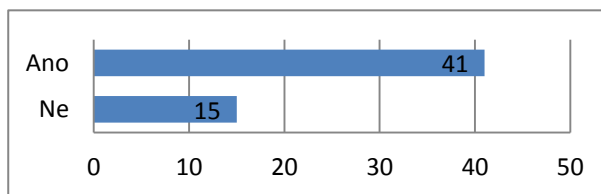
3. Jste schopni s finančními prostředky po srážkách ze mzdy vyjít?

- Ano
- Ne

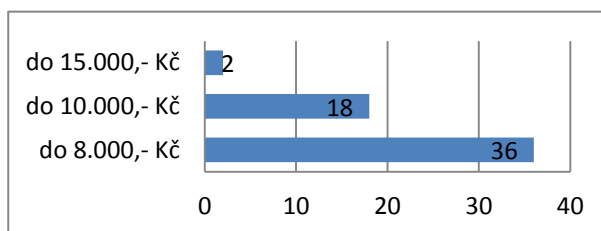
4. Pomáhá Vám se splácením dluhů rodina?

- Ano
- Ne

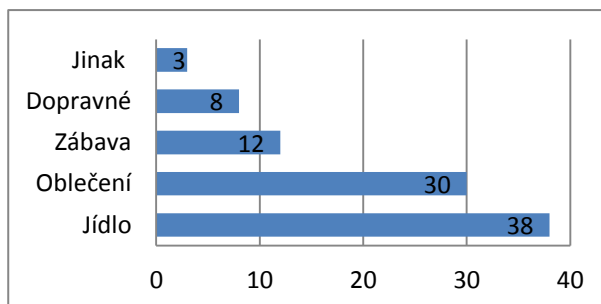
5. Kolik Vám zůstává finančních prostředků na vlastní živobytí?

- do 15.000,- Kč
- do 10.000,- Kč
- do 8.000,- Kč

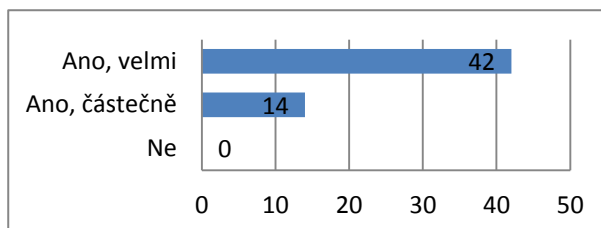
6. Na čem nejvíce šetříte? (i více odpovědí)

- Jinak
- Dopravné
- Zábava
- Oblečení
- Jídlo

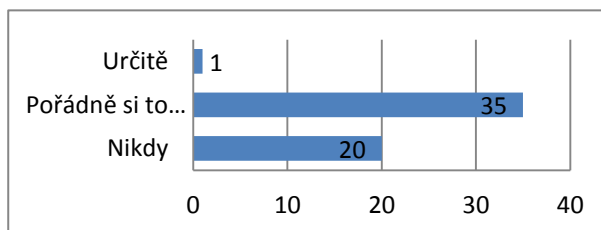
7. Změnil se Váš vztah k penězům?

- Ano, velmi
- Ano, částečně
- Ne

8. Vezmete si někdy po ukončení oddlužení půjčku?

- Určitě
- Pořádně si to promyslím
- Nikdy

Výsledky dotazníku vyhodnocují pocity a finanční náročnost životní úrovně, pro kterou se dlužníci rozhodli způsobem oddlužení. I když většina osob má problémy s finančním zůstatkem, nelitují svého rozhodnutí. Je velmi důležité mít podporu rodiny, příbuzných, kteří jsou ochotni pomáhat k dosažení cíle. Zůstatek cca 8 tisíc Kč je „tabulkové“ životní minimum, v případě zaplacení nájemného a stravy si víc člověk ani nemůže dovolit víc zaplatit. Hlavní položkou úspor představuje bydlení, následuje jídlo a oblečení.

Skutečnost žít s omezenou částkou 5 let je dlouhá doba na uvědomění si hodnot, priorit a následků chybných rozhodnutí. Z toho vyplývají i odpovědi v dotazníku (č. 8), že další půjčky si pořádně promyslí, než se rozhodnou znovu si půjčit.

4.5 SWOT analýza oddlužení fyzických osob

Nástrojem strategického plánování vývoje je SWOT analýza, jejím prostřednictvím je možné zmapovat současný stav občana z vnitřního a vnějšího pohledu.

Cílem SWOT analýzy je sestavování plánů využívajících silných stránek a minimalizování slabých stránek, tak aby se občan v oddlužení vyhnul možným hrozbám anebo zmírnil dopad slabých stránek.

Důležité je si uvědomit, které faktory se týkají více jedné oblasti analýzy oproti druhé oblasti. Výsledkem jsou myšlenkové mapy, které pomáhají prozkoumávat cíl a možnosti z jiného úhlu pohledu a perspektivy. V některých okamžicích se příležitost může stát hrozbou a postavení na trhu práce může být následně oslabeno. A naopak hrozba změny zaměstnání se může stát příležitostí.

Faktory analýzy předcházejí možný budoucí vývoj situace, která může nastat především u oddlužení splátkovým kalendářem. V případě řešení situace zpeněžením majetkové podstaty, je velký předpoklad, že majetek bude prodán a hlavním rizikem je prodej majetku za velmi nízkou cenu nebo neprodání vůbec.

Výsledkem je SWOT analýzy je stanovení kroků, jak reagovat v případě negativních změn, viz. Tab. 4.5.

„Finanční gramotnost je soubor znalosti, dovednosti a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb. Finančně gramotný občan se orientuje v problematice peněz a cen a je schopen odpovědně spravovat osobní, rodinný rozpočet, včetně správy finančních aktiv a finančních závazků s ohledem na měnící se životní situace.“ (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2007)¹⁹.

¹⁹ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách* [online]. MŠMT [28. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/system-budovani-financni-gramotnosti-na-zakladnich-a-strednich-skolach>

Tab. 4.5 SWOT analýza

Vnitřní prostředí	Silné stránky	Slabé stránky
	<ul style="list-style-type: none"> • Vyřešení dlouhotrvajících finančních potíží. 	<ul style="list-style-type: none"> • Malý finanční zůstatek je částečně demotivující.
	<ul style="list-style-type: none"> • Od schválení oddlužení soudem je doba určitá k vyřešení finanční situace. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nezájem pracovat nad rámec pracovní doby z důvodu nezměněného nízkého příjmu, který však zaměstnavatel neovlivňuje.
	<ul style="list-style-type: none"> • Po zvoleném rozhodnutí k řešení těžké finanční situace, přichází podpora rodiny. 	<ul style="list-style-type: none"> • Při ztrátě zaměstnání se dlužník dostává do beznaděje, protože má strach v nesplácení splátek a tím porušení podmínky pro oddlužení.
	<ul style="list-style-type: none"> • Zaměstnavatel ocení snahu řešit problémy a je loajální vůči zaměstnanci. 	<ul style="list-style-type: none"> • Přes veškerou snahu dlužníka řešit finanční situaci, malá finanční gramotnost může ovlivňovat nestabilitu chování.
	<ul style="list-style-type: none"> • Dlužník má motivaci udržet si zaměstnání, aby splnil podmínky dané IZ. 	<ul style="list-style-type: none"> • Možná ztráta životního partnera, z důvodu velkého psychického tlaku.
	<ul style="list-style-type: none"> • Omezené množství finančních prostředků naučí zvládat těžké životní situace. 	<ul style="list-style-type: none"> • Je pravděpodobné, že bez volných finančních prostředků se celá rodina bude držet doma a schovávat se před okolím.
	<ul style="list-style-type: none"> • Vidina řešení beznaděje pozitivně ovlivňuje myšlení. 	<ul style="list-style-type: none"> • Strach svěřit se s problémy lidem v práci, sousedům, známým.
	<ul style="list-style-type: none"> • Zdolávání náročné situace posiluje psychiku celé rodiny. 	
Vnější prostředí	Hrozby	Příležitosti
	<ul style="list-style-type: none"> • Neudržení zaměstnání je velkou hrozbou, protože dlužník ztrácí možnost dál splácet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Podělit se o zkušenosti s okolím a poradit dalším lidem, poučit se ze situace.
	<ul style="list-style-type: none"> • Riziko zrušení oddlužení ze strany krajského soudu, z důvodu porušení podmínek. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nový začátek
	<ul style="list-style-type: none"> • Nevyržet situaci a požádat o novou půjčku i na podnikání. Velké riziko nového nesplácení během procesu oddlužení. 	<ul style="list-style-type: none"> • Osvobození od všech dluhů předcházející oddlužení.
	<ul style="list-style-type: none"> • Odloučení se od společnosti ve smyslu nevnímat ekonomický vývoj okolí, uvědomění si trhu práce. 	<ul style="list-style-type: none"> • Je možné navštěvovat dluhové poradny, které pomáhají lidem v těžkých finančních situacích.
	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomicky neaktivní člověk po dobu minimálně 5 let, většinou 7 let. 	

Zdroj: volné, vlastní zpracování

5. Závěr

Je nesčetné množství důvodů, proč se lidé dostávají do finančních problémů. Předlužování občanů se stává závažným problémem, který má vliv na sociální situaci jednotlivců, rodin, soukromých společností. V neposlední řadě se předlužování projeví i vůči státu. Neplacením daní, narůstající administrativní zatížeností soudů, evidencí lidí na úřadech práce, různé sociální pomoci, v horším případě kriminalitou a šedou ekonomikou.

Dlužníci, kteří přestanou splácet své závazky, se stávají cílem soudních sporů, vymáháním exekucí, až po oddlužení, případně konkurs. Finanční gramotnost obyvatelstva, prevence a nezdravost zadlužování lze považovat stále za aktuální.

Samotný IZ vešel v účinnost od roku 2008, již v roce 2010 byl novelizován a doplněn především o oddlužení občanů, kteří byli drobnými podnikateli a to za určitých podmínek. Druhou významnou úpravou prošlo oddlužení manželů, které je stále ve vývoji.

V březnu 2016 vláda schválila novelu insolvenčního zákona, zaměřující se na zvýšení ochrany dlužníka a to ve smyslu, že návrhy budou moci podávat pouze společnosti nebo osoby akreditované Ministerstvem spravedlnosti. Další novinkou by mělo být zjednodušení procesu oddlužení, snížení administrativní zátěže insolvenčních soudů, regulace oddlužovacích společností.²⁰

V současné době působí v ČR 513 insolvenčních správců, kteří složili zkoušky Ministerstva spravedlnosti ČR. Každý insolvenční správce má jiný styl přístupu k dlužníkům a jiný styl komunikace s krajským soudem, který je patrný v jednotlivých řízeních úpadků.

Cílem diplomové práce byla charakteristika průběhu a zhodnocení aspektů občanů v insolvenčním řízení. V teoretické části práce jsou řešeny jednotlivé fáze insolvenčního řízení od zahájení, povolení nebo zamítnutí podaného návrhu, formy oddlužení a jejich specifikace až po ukončení řízení osvobozením od zůstatků dluhů.

Zhodnocení ekonomických aspektů je charakterizováno v praktické části zvolením skutečných příběhů insolvenčního řízení zpeněžení majetkové podstaty. Pro oddlužení splátkovým kalendářem byla zvolena metoda srovnávací. Na základě výpočtu srážek ze mzdy, porovnáním zábavitelných částek je možné určit přípustnou hodnotu maximálních částek

²⁰ Tiskové oddělení Ministerstva spravedlnosti ČR. *Konec podvodných oddlužovacích společností i průhlednější insolvenční řízení: vláda schválila novelu insolvenčního zákona* [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR [9. 4. 2016]. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=2375&d=348039>

dluhů. Zůstatek mzdy po srážkách dle vzorových výpočtů se pohybuje od 8 000 do 14 000 Kč, podle počtu vyživovaných osob v domácnosti.

U formy oddlužení splátkovým kalendářem je velkým rizikem dlužníka udržet zaměstnání po celou dobu splácení. U zpeněžení majetku je riziko v neprodejnosti nebo nízké prodejní ceně nemovitosti.

Jaký je zájem o oddlužení občanů, je charakterizováno ve statistických srovnáních práce. Pro věřitele je výhodnější úhrada jejich závazků zpeněžení majetkové podstaty, protože věřitelům je vráceno 78 % hodnoty, protože u splátkového kalendáře obdrží zpět v průměru jen 51 % hodnoty.

Pro doplnění kontextu aspektů k oddlužení byl zvolen veřejný dotazník. V první fázi byly rozeslány dotazníky společností zabývajících se oddlužením, bohužel během tří týdnů nepřišla ani jedna odpověď. Následně byly dotazníky umístěny na čtyřech webových stránkách určených k diskuzím. Zde již odpovědělo během měsíce 56 respondentů. Otázky byly zaměřeny na finanční situaci respondentů, kteří měli zkušenost s oddlužením. Vyhodnocení dotazníku bylo provedeno bodovým součtem odpovědí a výsledky potvrzují, že si lidé uvědomují hodnotové priority peněz a přehodnocují svůj životní styl (otázky a odpovědi str. 64 a 65). Stanovené cíle diplomové práce byly naplněny.

Oddlužení je účinné řešení finančních problémů. V diplomové práci jsou zpracované statistiky, praktické příklady a srovnání životní úrovně osob v oddlužení. Využití této práce je ideální k přednáškám na středních školách, s tématem „Prevence a informace k finanční gramotnosti“. Neexistují takto otevřené informace, pouze vytržené z kontextu pro cílené články, blogy nebo pro prestiž společností zabývajících se insolvenčním zákonem.

Pro porozumění insolvenčního práva je třeba mít několikaleté zkušenosti.

Seznam použité literatury

Odborná kniha

BŘEZINOVÁ, Hana. *Ekonomické aspekty insolvenčního zákona*. Praha: BOVA POLYGON, 2009. 200 s. ISBN 978-80-7273-159-6.

HÁSOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. 1482 s. ISBN 978-80-7400-555-8.

JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní zákoník a trestní řád*. 5. vyd. Praha: Leges, 2014. 1248 s. ISBN 978-80-7502-049-9.

KISLINGEROVÁ, Eva, Tomáš RICHTER a Luboš SMRČKA a kol. *Insolvenční praxe v české republice v období 2008 – 2013*. Praha: C. H. Beck, 2013. 41 s. ISBN 978-80-7400-497-1.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Abeceda mzdové účetní 2015*. 25. vyd. Olomouc: ANAG, 2015. 624 s. ISBN 978-80-7263-922-9.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Insolvenční praxe v České republice*. Praha: C. H. Beck, 2013. 144 s. ISBN 978-80-7400-497-1.

KOZÁK, Jan et al. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. 1272 s. ISBN 978-80-7357-243-3.

MARŠÍKOVÁ, Jolana, et al. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. aktualizované vyd. Praha: Leges, 2014. 864 s. ISBN 978-80-87576-80-9.

MAZÁK, Ján; MOLNÁR, Peter; SUDZINA, Milan. *Základy občianskeho procesného práva*. 4. podstatně přeprac. a dopl. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2009. 897 s. ISBN 978-80-8078-275-7.

Nakladatelství SAGIT. *Insolvenční zákon, Insolvenční správci*. Olomouc: Profi-tisk group, s.r.o., 2014. 128 s. ISBN 978-80-7488-003-2.

PACHL, Lukáš. *Insolvenční zákon s judikaturou*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 484 s. ISBN 978-80-7357-675-2.

WINTEROVÁ, Alena, et al. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 5. vyd. Praha: Linde Praha, 2008. 751 s. ISBN 978-80-7201-726-3.

Článek v odborném časopise

LANÍČEK, Petr. OSVČ v insolvenčním řízení. *Národní pojištění*. 2015, č. 12, s. 14. ISSN 0323-2395.

Seznam zkratk

IZ – insolvenční zákon

IŘ – insolvenční řízení

IS – insolvenční správce

Sb. – sbírka

ZMP – zpeněžením majetkové podstaty

ZV – zástupce věřitelů

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 22. dubna 2016

Bc. Kateřina Heiblová

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Statistika podaných návrhů k oddlužení občanů

Příloha č. 2 – Návrh na povolení oddlužení

Příloha č. 3 – Výběr oddlužení zpeněžením majetkové podstaty

Příloha č. 4 – Výběr oddlužení splátkovým kalendářem